

Wszystkie czołowe firmy radiowe
sprzedają na raty po zł. 28,40
miesięcznie słynne odbiorniki

stereofoniczne PHILIPS 456

Dziś 32 strony

Specjalny dodatek tygodniowy „REWIA”

Nr 286. Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Łódź, Niedziela, 18 października 1936 r.

Rok VIII

GŁOS PORANNY

DZIENNIK SPOŁECZNY, POLITYCZNY I LITERACKI

Redakcja: Piotrkowska 101. Tel. 144-44, 166-66, 177-77
i 188-88. Redaktor przyjmuje od godz. 6-ej — 7-ej wiecz.

Cena 30 groszy

Administracja: Piotrkowska 70. Telef.: 222-22 i 266-66
Tel. nocne: 144-44 i 177-77. Nr. konta P. K. O. 600-955

Obóz czynu państwowego

powoła do życia pułkownik Adam Koc

Projekt stworzenia osobnej organizacji „ubezpieczenia ruchu”

Warsz. koresp. „Głosu Porannego” telefonuje:

We wczorajszych pismach warszawskich ukazały się różne wiadomości, donoszące, że lada dzień ma być ogłoszona deklaracja ideowa organizacji, którą ma powołać do życia płk. Koc. Wiazano tę deklarację z datą nadchodzącego święta narodowego 11 listopada.

Wezoraj popołudniu agencja „Iskra” rozesłała komunikat, w którym donosi, że wszystko to, co się ukazało w prasie o deklaracji ideowej organizacji płk. Koca jest niezgodne z prawdą.

Ze źródeł dobrze poinformowanych dowiadujemy się, że istotnie

tekst deklaracji ideowej organizacji p. Koca nie jest jeszcze ułożony

i że różne informacje na ten temat były błędne.

Natomiast zakończona została praca nad ułożeniem statutu organizacyjnego. Statut ten przewiduje, że organizacja, którą w przyszłości powoła do życia płk. Koc nosić będzie nazwę „ZWIĄZEK CZYNU PAŃSTWOWEGO” ALBO „OBÓZ CZYNU PAŃSTWOWEGO”.

We wstępie do statutu organizacyjnego znajdujemy uzasadnienie, które brzmi, jak następuje:

„Nowa konstytucja, oraz fakt, że niezależnie od Głowy Państwa istnieje Wódz, ułatwia postawienie idei państwa jako czynnika nadrzędnego w stosunku do grup społeczno-politycznych jednostek.

Przed Polską stoją trzy możliwości jeśli idzie o formę rządzenia:

1) powrót do dawnego systemu rządów partyjnych, rozbitych z tak wielkim trudem przez Marszałka Piłsudskiego;

2) pewna forma frontu ludowego, opartego na ludności miast i wsi;

3) kontynuowanie systemu, opartego na autorytecie jednostki, która jest wyrazicielem ogólnego interesu państwa.

Możliwość pierwsza odpada, ponieważ jest sprzeczna z ideą Marszałka, niesie w sobie zarodek rozbitcia siły, która dotychczas była stworzona przez odłączenie różnych grup społecznych, partii i partyjek, które z

państwem toczyły i toczyć będą spory o egoistyczny interes swojej grupy.

Niebezpieczeństwo jest tym większe, że wówczas przyszyby do głosu ugrupowania polityczne mniejszościowe i polityczne,

wrogie interesom silnego państwa polskiego. Ewentualność druga prowadzi nieuchronnie do rozpętania zamieszek o charakterze ruchów rewolucyjnych, całkowitego obalenia obecnego systemu, nie mówiąc już o konse-

kwencjach w stosunku do sąsiadów.

A więc jedyną możliwą formą rządów, to rządy oparte na autorytecie jednostki, kierownictwo z góry w dół. Należy znaleźć dla niego formy organiza-

cyjne przez stworzenie systemu politycznego działania w społeczeństwie, niezależnie chociaż w ścisłej łączności z aparatem administracyjnym.

System ten nie ma być ścisłym naśladowaniem faszyzmu ani hitleryzmu, można natomiast I NALEŻY ZACZERPNAĆ Z OBUTYCH RUCHÓW PEWNE WZORY I METODY,

przystosowując je do warunków rzeczywistości polskiej. Nowy system organizacji nie może być powtórzeniem formy dawnego B. B., musi wyjść do społeczeństwa i mas z hasłami jasnymi i prostymi, musi sięgnąć do nowych ludzi, nie zgranych w akcji polityki partyjnej, musi uwzględnić rzeczywistość polską, którą charakteryzuje:

1) specjalnie trudna sytuacja geo-polityczna między wschodem a zachodem Europy,

2) wielki przyrost naturalny ludności przy przeludnieniu wsi i słabym przemysłem,

3) masowe bezrobocie,

4) specyficzna struktura gospodarcza i rolna,

5) duży procent mniejszości,

6) brak silnych organizacji społecznych i politycznych,

7) brak poważnej organizacji politycznej, któraby była wykładnikiem idei interesów państwa i zastąpiła wynikające stąd oparcie systemu wyłącznie na aparacie administracyjnym, policji i wojsku.

Ten brak odpowiednika politycznego rządu powinien zapełnić

NOWY SYSTEM ORGANIZACJI POLITYCZNEJ, KTÓREJ PIERWSZYM ZREBEM MA BYĆ ZWIĄZEK CZYNU PAŃSTWOWEGO, ALBO OBÓZ CZYNU PAŃSTWOWEGO”.

W dalszym obszernym projekcie statutu organizacyjnego przewidziane jest utworzenie

OSOBNEJ ORGANIZACJI UBEZPIECZENIA RUCHU.

W statucie nie jest dokładnie przedstawiona ta organizacja, z zarysu wynika jednak, że będzie to

organizacja, która miałaby oprzeć się o związek strzelecki i przysposobienie wojskowe i mogła być pomocą organom policyjnym.

Kosy na chwasty

Artykuł płk. Frydrycha o celach i zadaniach Związku Strzeleckiego

Warsz. kor. „Głosu Porannego” telefonuje:

W „Polsce Zbrojnej” ukazał się przed dwoma dniami artykuł płk. Frydrycha, gł. komendanta Strzelca p. t. „Puszczać kosy na te chwasty”. Płk. Frydrych podkreślając apolityczność związku równocześnie pisze: „że związek nie szuka wyrównania konfliktów klasowych, stanowych, czy narodowościowych na drodze różnych, zawodnych rozgry-

wiek, a dążąc w swej zasadniczej linii do podniesienia wartości ludzkich wszystkich obywateli bez względu na ich zarobkowanie polityczne, żywi przekonanie, iż rękojmią łatwości i skuteczności rozstrzygnięcia konfliktów społecznych są właśnie owe wartości ludzkie, jest nią kultura jednostek, kultura zbiorowa.

W ten sposób Związek Strzelecki bierze na siebie trudną i jakże odpowiedzialną rolę kadry

społecznej, której dążeniem i celem jest konsolidacja wewnętrzna mas narodu, podnoszenie jego wartości obywatelskich i ludzkich, a tym samym zwiększenie potęgi obronnej”.

Artykuł p. Frydrycha w sferach politycznych komentowany jest jako zapowiedź nowych zadań, które spadną na Związek Strzelecki w związku z akcją pułkownika Koca.

Sytuacja wewnętrzna Polski

budzi duże zainteresowanie w Niemczech

Nasza wewnętrzna sytuacja polityczna budzi też dzisiaj żywe zainteresowanie zagranicą. We wczorajszym numerze czołowego organu partii hitlerowskiej „Voelkischer Beobachter” ukazała się obszerna korespondencja z Warszawy p. t. „Polityka wewnętrzna Polski na marowym punkcie”.

Korespondent stwierdza przede wszystkim, że w Polsce wywołał powszechne zdziwienie fakt, iż po triumfalnym powrocie gen. Śmigłego - Rydza z Paryża nie ogłoszono oczekiwanego projektu nowej organizacji politycznej. Nieprzeniknione milczenie gen. Śmigłego - Rydza stwarza też warunki, w których wszelkie kombinacje na temat polityki rządowej podpadają pod pojęcie plotki.

Dalej czytamy w korespondencji:

„Jeśliby kierownictwo państwa chciało panować, to nie

potrzebowałoby się wcale trudzić o pozyskanie opozycji. Ale ono chce, aby Polska płynęła ku lepszej przyszłości i dlatego potrzebuje ludu”.

To też z całą świadomością a nie z powodu troski Rydz-Śmigły podniósł „obronę kraju do znaczenia polskiej racji

Zgon powstańca z roku 1863

KRAKÓW, 17 10. (PAT). — Wczoraj zmarł w Tarnowie w 98 roku życia uczestnik powstania styczniowego Franciszek Moskiewicz. Zmarły brał udział w walkach powstańczych oddziału Langiewicza w lasach Świętokrzyskich, pod Miechowem i Komorowem, gdzie był ranny. S. p. Moskiewicz posiadał rangę kapitana W. P.

stanu”, gdyż miłość do armii — stwierdza pismo niemieckie — łączy wszystkie serca polskie”.

Wywody swoje korespondent niemiecki kończy słowami:

„Tak więc ze wszystkich dziś obiegających pogłosek, najbardziej prawdopodobną jest ta, która mówi o organizacji ramowej, łączącej pod hasłem „naród i armia” wszystkie grupy o przeciwnych tendencjach — chłopów i obszarników, endeków i związków zawodowe, inteligencję i robotników, dając im możliwość współpracy bez porzucenia swych wewnętrznych różnic, dopóki nie dojrzeje czas, kiedy będzie można powziąć ostateczne decyzje o prawdziwym ustroju Polski”.

Ciekawe to oświecenie poczynań obozu rządowego w Polsce zasługuje na uwagę.

Powrót do stanu przedwojennego

Krok Belgii wskazuje na ostateczne załamanie się systemu kolektywnego bezpieczeństwa

Od chwili, gdy belgijski minister spraw zagranicznych Spaak w Genewie poinformował Edena o swych poglądach na temat planowanej konferencji mocarstw locarneńskich, a szef Foreign Office powstrzymał się od poinformowania o biegu myśli belgijszczyków zaprzyjaźniony rząd — mianowicie

kich życzeń i namiętności, nie uczynił właściwie nic więcej, jak tylko wypowiedział głośno to, o czym wszyscy wiedzą. — Mianowicie, że nowoczesna technika wojenna czyni iluzorycznym wszelkie zabezpieczenie i wszelką pomoc sojuszników, jeśli się samemu nie posiada siły, aby móc odeprzeć nagły atak.

rego ten mały naród nie dźwizy w dłoni.

Już sama forma, w jakiej zostało dokonane odpadnięcie belgijszczyków, wskazuje jasno, iż akt neutralności, ogłoszony przez króla Leopolda, będzie miał ogromne, a może nawet niszczące skutki dla wszystkich wysiłków, przy pomocy których mocarstwa zachodnie wciąż jeszcze pragną doprowadzić do skutku konferencję tak zwanych mocarstw locarneńskich, aby przynajmniej w ostatecznej godzinie przeforsować na zachodzie pakt pokoju. — Wszystkie nadzieje na udanie się tych usiłowań muszą być obecnie pogrzebane, nawet na wypadek, gdyby zdołano zasiać wspólnie przy jakimś zielonym stole.

Forma ostatniego aktu belgijskiego była dla Francji tak obraźliwa, że początkowo wydawał się on wprost niezrozumiały. Potwierdza się, że Paryż wogóle nie był poinformowany o zamiarach belgijskiego gabinetu i rady koronnej, a Quai d'Orsay poznał dosłowny tekst mowy królewskiej dopiero przez agencje prasowe. Z drugiej strony wydają się być uzasadnione pogłoski, że przeciw

nie Londyn nie tylko był poinformowany, ale nawet wyraził zgodę na krok belgijski. Reakcję francuskiej opinii publicznej można scharakteryzować jako powszechne przerażenie; przerażenie, graniczące z oburzeniem.

Bowiem pierwszymi konsekwencjami, ujętymi w uchwałę belgijskiej rady ministrów, są fakty wprost nieprawdopodobne: przegrupowanie belgijskiej armii przewiduje, że obecnie

ma ona ochraniać militarnie nie tylko granicę wschodnią z Niemcami, ale i granicę południową z Francją. Ani jeden członek we Francji nie rozumie tego zarządzenia, nawet jeśli było ono pomyślane jedynie jako manifestacja. — Oczywiście jest i wprost narzuca się wniosek, iż zarządzeniem tym Belgia chciała nacośnie pokazać Niemcom swe całkowite przejście do nowej orientacji.

Obecnie więc również na zachodzie stała się faktem teza reprezentowana przez Niemcy, iż należy zawierać już tylko bilateralne pakt, unikając umów kolektywnych.

Dnia 7 marca została rozbita umowa locarneńska. Niemcy, a po tym Włochy odpadły jako gwarantki pokoju na zachodzie. Anglia w owej słynnej wymianie listów z 9 marca i 1 kwietnia, aczkolwiek niechętnie, — przyjęła francuski punkt widzenia, że z Locarna zrobił się najzwyczajniej sojusz Francji, Belgii i Anglii. Wówczas zgodziła się — chociaż nader niechętnie — także i Belgia z takim ujęciem. Znaczenie obecnej uchwały polega właśnie na tym, że Belgia wyraźnie łamie ten sojusz. W ten sposób łamie również pakt locarneński. Odpadnięcie Belgii oznacza, że we francuskim systemie bezpieczeństwa na zachodzie powstała rysa, której nie zdołają usunąć żadne protesty lub prawnicze wykładnie zobowiązań.

Dla całości polityki europejskiej krok Belgii oznacza, że kraj ten powinienby również wystąpić z ligi narodów. — W praktyce jest to dość obojętne, czy Belgia wyciągnie te konsekwencje. Bowiem nowa belgijska koncepcja neutralności wyklucza możliwość, aby to królestwo wzięło udział w jakimkolwiek akcie, któryby zobowiązywał je na podstawie statutu ligi narodów do udziału w kolektywnych środkach bezpieczeństwa.

Odpadnięcie Belgii przypieczętowało ostatecznie fakt załamania się wszelkiej polityki kolektywnej w Europie. Stało się to w czasie, kiedy w Londynie obraduje komisja, która chciała skłonić mocarstwa do wspólnego stanowiska wobec zagadnienia hiszpańskiego, a której negatywne wyniki nie ulegają wątpliwości. Ostatnie lata dowiodły, i to przy każdym wydarzeniu większego znaczenia, całkowitą niemożność zrealizowania tej koncepcji. Obecnie Europa powróciła do niebezpiecznej polityki typu przedwojennego, t. j. czysto wojskowych aliansów tajnych sojuszków i rywalizacji zbrojeń.

P. F. Carna.

ELEKTRIT RADIO

ODBIORNIKI O DŹWIĘKU NATURALNYM
Do nabycia w radioskładnicach w całym kraju.

ZAKŁAD KRAWIECKI DAMSKI
P. Herszkowicza
Zawadzka 8, tel. 165-32 poleca ostatnie nowości sezonowe w stylu BIEDERMEIEROWSKIM. — Specjalny dział robót futrzanych.

cie Francję — nie mówiąc już o opinii publicznej, od owego czasu nie można już było mieć wątpliwości, że w Belgii przygotowują się decyzje, których znaczenie sięgnie daleko poza granice tego małego państwa.

Przez noc, wcześniej niż się spodziewano, kości zostały rzucone. Kości w grze wysokiej dyplomacji, która już oddawna kusi się o zagwarantowanie pokoju, lecz coraz wyraźniej staje się wzajemną grą wielkich i małych mocarstw, aby w nadchodzącej katastrofie uratować już choćby przynajmniej własny pokój. Odpadnięcie Belgii od prowadzonych od zakończenia wojny po przez Genewę i Locarno prób stworzenia systemu kolektywnego bezpieczeństwa, przypieczętuje załamanie całej koncepcji, w której wytrzymałość w gruncie rzeczy nikt już nie wierzy.

Król Leopold, jeśli weźmiemy jego mowę niezależnie od wszel-

Dalej, że rozwój stosunków politycznych w Europie nie daje już żadnych nadziei, aby liga narodów w jakikolwiek sposób mogła wkroczyć czynnie i skutecznie ochronić małe narody. Jak więc z tego wynika, każdy jest zdany na siebie samego, nie może się od nikogo niczego spodziewać; sam musi pomyśleć o tym, w jaki sposób militarnie i politycznie może zapewnić i zabezpieczyć swoją neutralność.

Bieg myśli młodego króla nie może nikogo zaskoczyć; niespodzianką są jedynie konsekwencje, jakie Belgia wyciąga z tych przesłanek, które w praktyce oznaczają wszystko, tylko nie neutralność. Wzajemne wiązania polityki europejskiej są tak skomplikowane, iż jest niemożliwością uwolnienie się od nich przy pomocy jednostronnej uchwały. Groźnym błędem kroku belgijskiego jest chęć przecięcia węzła gordyjskiego tych powiązań przy pomocy miecza, któ-

KINO

EUROPA

Narutowicza 20.
Pocz. 12, 2, 4, 6, 8, 10

WALLACE
BEERY

BOHATER

Wielka sensacja filmowa na tle Rewolucji Hiszpańskiej

Dziś o g. 12 i 2
PORANKI
Cena od

80 gr.

W pozostałych rolach:
BARBARA STANWYCK
JOHN BOLES

Dziś
premiera!

rozpocznie się ciągnięcie 1-ej klasy.

Kup niezwłocznie los w słynnej ze szczęścia kolekturze J. WOLANOW
Łódź, Piotrkowska 11 i 72.

Zamówienia zamiejscowe załatwia się odwrotną pocztą.
Konto P. K. O. 141795

Pamiętaj! Wolanow stale wzbogaca!

Krwawe walki

między muzułmanami a hindusami

BOMBAJ, 17 10. (PAT). — Po kilku godzinach spokoju rozgorzała o świcie walka pomiędzy hindusami a muzułmanami w dzielnicy Byculla. Policja zmuszona była do użycia broni palnej, wskutek czego

jeden muzułmanin został ranny. W walce ulicznej zginęło dotychczas 12 osób. Sytuacja z każdą godziną staje się poważniejsza. Walczący używają głównie noży, pałek, butelek i kamieni.

Ślub księżniczki Juliany

odbędzie się na początku roku 1937

HAGA, 17 10. (PAT). Ślub holenderskiej następczyni tronu księżniczki Juliany z księciem Bernardem Lippe - Biesterfeld

odbyć się ma pod koniec stycznia lub z początkiem lutego 1937 roku.

Ani jednego wyroku nie wykonał kat Danii

BERLIN, 17 10. (PAT). Z Kopenhagi donoszą, iż zmarł tam w wieku lat 62 kat Danii. Sprawował on swój urząd przeszło dwadzieścia lat, wyroku skazującego jednak nigdy nie wykonał. Skazanych bowiem na śmierć z reguły ulaskawiano.

Teraz już tworzą się komitety, których celem jest organizowanie pochodów hołdowniczych, składania podarunków, zabaw ludowych itp. Z pracy, jaka wre w komitetach, wnioskować należy, że ślub odbędzie się z wielką okazałością.

Z Indii holenderskich oczekiwani są maharadze i wysoocy dygnitarze ze switą. Księżniczka i książę Bernard wyjeżdżają niebawem do Niemiec, gdzie składać będą wizyty.

Mordercy Szmulewiczów ujęci

Są to młodzi wieśniacy z okolicy

KIELCE, 17. 10. (PAT). Policja aresztowała domniemanych sprawców napadu rabunkowego i morderstwa, dokonanego na rodzinie Szmulewiczów w Stawach, pow. jędrzejowskiego, którzy rozpoznani zostali przez pozostałego przy życiu 12-letniego Jankela Szmulewicza. Policja ze względu na dobro prowadzonego śledztwa nie może obecnie ujawnić nazwisk aresztowanych.

Według otrzymanych danych, są to młodzi wieśniacy z okolicy, nad którymi tłum po ich aresztowaniu usiłował dokonać samosądu, czemu jednak przeszkodziła policja.

Aresztowani w przeddzień morderstwa dwukrotnie bawili w sklepie Szmulewiczów w celu rozmielenia pieniędzy.

Ohydne morderstwo dokonali w obawie rozpoznania ich i wydania w ręce policji przez rodzinę Szmulewiczów, która

przed dokonaniem na niej straszliwego mordu — według słów pozostałego przy życiu Jankiela — wręczyła im trzy razy na żądanie okup pieniężny.

Mimo, że dom Szmulewiczów znajdował się w środku wsi, nikt z okolicznych mieszkańców nie słyszał strzałów i jęków rannych, które zagłuszył silny wiatr i szum drzew, otaczających dom i zabudowania gospodarskie Szmulewiczów.

Pracownicy umysłowi na bezrobotnych

Skala opłat na pomoc zimową

WARSZAWA, 17. 10. (PAT). Komisja porozumiewawcza związków zawodowych pracowników umysłowych uchwaliła na zebraniu odbytym w dniu 16 bież. miesiąca udział wszystkich związków pracowników umysłowych w akcji pomocy zimowej bezrobotnym.

W najbliższym czasie wydana zostanie odezwa do wszystkich związków pracowniczych w sprawie ich współdziałania z odpowiednimi komórkami komitetów pomocy zimowej bezrobotnym. Komisja uchwaliła również powszechną dla wszystkich

pracowników umysłowych skalę opłat na rzecz pomocy zimowej bezrobotnym. Skala ta przedstawia się następująco:

Przy poborach do 160 zł.	¼%
160 " 350 "	¼%
350 " 600 "	1%
600 " 1200 "	1½%
1200 " 2500 "	2%

i ponad 2500 5%

Pomoc finansowa oraz udział związków pracowniczych zrzeszających setki tysięcy pracowników umysłowych w pracach organizacyjnych komitetów posiada dla akcji pomocy bezrobotnym niezmiernie doniosłe znaczenie.

Piękna Ondulacja!

Moda zmienia się, ale zawsze pozostaje dążenie do dobrze wypielegnowanych włosów. O ilez pięknie wygląda fryzura, gdy włosy są puszyste, miękkie i posiadają piękny połysk. Dlatego więcej niż kiedykolwiek powinny Panie zwracać uwagę na właściwą ich pielęgnację.

KAMILLOFLOR
włosy od alkali! Specjalny Szam-poo zachowuje blond włosom ich naturalny jasny kolor i przywraca go, gdy włosy ściemniały.

BRUNETAFIOR
włosy od alkali! Specjalny Szam-poo do ciemnych włosów pod-kreśla brązowy odcień włosów i nadaje im piękny połysk.

SHAMPOO ELIDA

Belgia chce zachować neutralność

na wypadek przyszłej wojny między Niemcami i Francją

PARYŻ, 17. 10. (PAT). Między Paryżem, Londynem a Brukselą toczy się dalej wymiana zdań na temat nowej polityki belgijskiej. Wyjaśnienia udzielone przez belgijskiego ministra spraw zagr. p. Spaaka ambasadorowi francuskiemu w Brukseli p. Laroche, iż Belgia nie zamierza w żadnym wypadku swą decyzją narazić żywotnych interesów Francji, uspokoiły w części opinię francuską, jednakże poważny odłam prasy francuskiej nadal uważa, iż uspokajające zapewnienia zarówno ze strony rządu belgijskiego, jak i prasy są w pewnej części ratowaniem pozorów i łagodzeniem tylko silnego wrażenia, jakie wystąpienie króla Leopolda wywarło we Francji.

Belgia zamierza utrzymać w mocy do czasu podpisania nowego paktu locarneskiego wszystkie poprzednie zobowiązania, a także wypełniać zobowiązania, wynikające z paktu ligi narodów.

W Paryżu przyjęto z zadowoleniem do wiadomości ten fakt, iż dotychczasowe zobowiązania Belgii w stosunku do Francji, wynikające z ostatnio

podpisanego układu francusko-angielsko - belgijskiego z marca 1936 r., gwarantujące granice Francji

WRAZIE EWENTUALNEJ NA PAŚCI ZE STRONY NIEMIEC, pozostają nadal w mocy do czasu wejścia w życie nowego paktu locarneskiego. Mniejsze natomiast zadowolenie wywołała zapowiedź, iż Belgia zamierza wnieść poprawkę do art. 6 pak-

tu ligi narodów, który przyznaje prawo przejścia przez terytorium danego państwa wojskom państw obcych, działających przeciwko napastnikowi.

W Paryżu panuje przeświadczenie, iż Belgia na tym punkcie będzie nieugięta i

ZA WSZELKĄ CENĘ ZECHCE ZACHOWAĆ CAŁKOWITĄ NEUTRALNOŚĆ,

nie dopuszczając ani możliwości przejścia przez swe terytorium obcych wojsk, ani też zakładania lotnisk.

Oznacza to, iż Belgia nie zechce udzielić na przyszłość np. w razie zatargu między Francją a Niemcami, w którym Francja odgrywać będzie rolę państwa, działającego w myśl paktu ligi narodów, czy też na mocy innego traktatu, wojskom francuskim prawa korzystać z swobodnego przejścia przez terytorium Belgii.

Madra być -- dobrze, bogatą -- nie zawodzi, lecz piękna być -- musisz!

Oto hasło każdej nowoczesnej kobiety! Piękna cera jest pierwszym warunkiem urody kobiecej. Droga zaś do pięknej cery prowadzi przez racjonalną, indywidualną pielęgnację twarzy. Słynny na całym świecie Uniwersytet Piękności „Cedib” w Paryżu, dzięki wieloletnim doświadczeniom naukowym, udostępnił wszystkim kobietom świata stosowanie prawdziwie indy-

dualnie spreparowanych kosmetyków. Instytut zaś kosmetyczny, założony wzorem zagranicy we wszystkich miastach Polski, służy radą i pomocą wszystkim kobietom dbającym o swą urodę. Na każdą cerę — inny puder! Dla każdej skóry — specjalny krem! Kuponów na bezpłatną poradę żądać w swej stałej perfumerii lub drogerii.

Upaństwowienie francuskich fabryk broni

Rząd przejmuje zakłady, produkujące materiały lotnicze

Strajkujący robotnicy cukrowni zaatakowali przemysłowców

PARYŻ, 17.10. (PAT) — W piątek wieczorem zaszło kilka wydarzeń, które rzucają znamienne światło na obecne położenie wewnątrz - polityczne a zwłaszcza na sprawę żądań pracowniczych, które w dalszym ciągu utrzymują się na pierwszym planie obecnych zainteresowań.

stwo będzie posiadało w nich dwie trzecie udziałów, reszta przypadnie na kapitał prywatny. W ten sposób państwo czyni poważny krok naprzód na drodze uniezależnienia przemysłu, pracującego dla obrony państwa od kapitału prywatnego. Realizowanie programu przewidującego upaństwowienie fabryk lotniczych nie budzi zastrzeżeń, natomiast ujawniła się poważna reakcja

przeciwko zarekwirowaniu przez państwo zakładów przemysłowych Sautter i Harle. W tej kwestii konfederacja generalna przemysłowców francuskich ogłosiła komunikat protestujący przeciwko decyzji rządu. Konfederacja twierdzi, że tego rodzaju rozwiązanie zatargu jest krzywdzące dla właściciela przedsiębiorstwa, który na skutek ustawy o umowach zbiorowych i okupowa-

niu fabryki przez 32 dni poniósł poważne straty.

CHARTRES, 17.10. (PAT) — W ratuszu w Torry odbyło się zebranie producentów buraków, którym prefekt oświadczył, iż ewakuacja cukrowni, zajętych przez strajkujących robotników jest zapewniona.

Kiedy producenci buraków opuszczali gmach ratusza, zostali zaatakowani przez strajkujących, którzy posługiwali się pałkami i nożami. Wywiązała się gwałtowna bójka, którą z trudnością przerwała żandarmeria. Przeszło 50 osób odniosło rany. Trzech robotników w stanie ciężkim przewieziono do szpitala. Policja i gwardia lotna zdołały z trudem przywrócić porządek. Dzięki interwencji prefekta doszło w dniu dzisiejszym do kompromisu między zarządem cukrowni a strajkującymi, tak, iż zakłady te wkrótce częściowo zostaną uruchomione.

Zagadnienie to, jak stwierdza „Oeuvre”, stanie się zasadniczym punktem przyszłych rokowań między Francją a Belgią, jak również między Anglią a Belgią.

„L'Intransigeant” podkreśla, iż w tym wypadku STANOWISKO BELGII JEST PODOBNE DO STANOWISKA POLSKIEGO,

która również oświadczyła wyraźnie, iż nie dopuści przez swoje terytorium żadnego przemarszu obcych wojsk z jakiegokolwiek bądź tytułu.

Gorączkowe konferencje

PARYŻ, 17. 10. (PAT). Havas donosi: Dzisiejsza konferencja min. Delbos'a z ambasadorem Belgii należy do serii rozmów prowadzonych pomiędzy Paryżem a Brukselą w wyniku mowy króla Leopolda III. Min. Delbos w tej sprawie konferował z ambasadorem francuskim w Londynie Corbin'em, który przyjechał do Paryża na weekend. Niewątpliwie udzielił on min. Delbos'owi informacji o stanowisku miarodajnych kół brytyjskich wobec oświadczenia króla Belgii.

Incydenty w Paryżu

w czasie alarmu lotniczego

PARYŻ, 17. 10. (PAT). Wczorajsza próba alarmu lotniczego dała mieszkańcom Paryża dokładny obraz potęgi ataku lotniczego.

W czasie próby nie obyło się bez incydentów. Wkrótce po zarządzeniu stanu alarmu i po zgaszeniu świateł około 50 manife-

stantów szło ulicą, świecąc ogniami bengalskimi.

Poza tym aresztowano kilkanaście osób, rozrzucających ulotki wyrotowe oraz szereg osób, które w czasie ciemności świeciły ogniami bengalskimi. Wreszcie zanotowano 458 wypadków niezgaszenia świateł.

Brud jest największym wrogiem bielizny!

Im dłużej przechowuje się brudną bieliznę, tem głębiej wżera się brud w tkaninę i może wyrządzić jej wiele szkody. Częste pranie zapobiega temu i nie przysparza wiele pracy, gdyż Radion szybko i bez trudu usuwa wszelki brud. Wystarczy:

1. Rozpuścić Radion w zimnej wodzie
2. Gotować bieliznę przynajmniej 15 minut
3. Płukać wpierw w gorącej, potem w zimnej wodzie i bielizna staje się śnieżnobiała.

RADION

idealny środek do prania

Wyrób firmy SCHLIGT - LEVER S. A.

Powódź w Ameryce Południowej

Wielu górników utraciło życie. — Wszystkie kopalnie stoją pod wodą. — Dowóz żywności został przerwany

RIO DE JANEIRO, 17. 10. — (PAT). Powódź w Rio Grande do Sul przybrała na rozmia-
rach, gdyż wezbrała nie tylko rzeka Rio Jachy, lecz także jej dopływy, zalewając zagłębienie węglowe w St. Jeronymo.

Wielu górników utraciło życie. Wszystkie kopalnie stoją pod wodą. W stolicy stanu Porto Alegre sytuacja nie jest lepsza.

Powódź, jakiej od r. 1926 nie widziano, pozbawiła wiele rodzin dachu nad głową. Dowóz żywności przerwany. Całe dziełnice niżej położone stoją pod wodą. W nocy z 9 na 10 b. m. ustał wreszcie ulewny deszcz, który trwał pięć dni i woda nie podnosi się, natomiast szaleje wichur pędząca, który powstrzymuje wody rzeki Guahyha tak, że nie opadają, lecz

kierują się w głąb łąd, rozszerzając zalew. Banki: Brazylijski i Banco do Comercio musiano zamknąć, gdyż woda dochodzi aż do bramy. Gubernator otworzył specjalny kredyt 500.000 dolarów na pomoc dla powodzi. Z głębi stanu dochodzą znowu wieści, że Urugway wystąpił z brzegów, zalewając olbrzymie przestrzenie.

W tajemnicy przed Francją została doręczona nota niemiecka Anglii

PARYŻ, 17. 10. (PAT) — Paryskie koła polityczne wyrażają poważne zdziwienie, że odpowiedź rządu niemieckiego na notę brytyjską w sprawie udziału Niemiec w nowej konferencji państw locarneskich była trzymana w tajemnicy przed rządem francuskim. Rząd

francuski dopiero w piątek wieczorem poinformowany został o doręczeniu tej noty i jej treści.

Jak informuje „Oeuvre”, Niemcy przedstawiając tę notę w Londynie, specjalnie zażądały od rządu angielskiego zachowania dyskrecji w tej sprawie przed Francją. Do-

piero dwadzieścia rokowania między Londynem a Berlinem zdołały przekonać rząd niemiecki, iż nota powyższa musi być koniecznie zakomunikowana Paryżowi.

Na skutek nacisków angielskich, niemieckie M. S. Z. zdecydowało się ostatecznie notę doręczyć również ambasadorowi francuskiemu w Berlinie, Francois Poncet, co nastąpiło w piątek wieczorem. Tęgodnia metodą tłumacza w Paryżu tym, iż rząd niemiecki w dalszym ciągu nie traci nadziei, iż zdoła przekonać Anglię o skuteczności rokowań dwustronnych i wciągnąć ją na tę drogę.

Treść noty niemieckiej nie wywalała w Paryżu zadowolenia.

Kartki żywnościowe w Niemczech? Nieporozumienie między Schachtem a min. wyżywienia Darre

WIEN, 17. 10. (Tel. wł.) Prasa zakordonowa niemiecka donosi, że w ostatnich dniach minister gospodarki społecznej Schacht jest literalnie oblegany przez delegacje przemysłowców ze wszystkich ośrodków wielkiego przemysłu. Delegacje te zwracają uwagę na groźny stan umy-

ślów wśród robotników wskutek braku artykułów żywnościowych.

Przedsięwzięte tu i ówdzie przez Gestapo represje nie odniosły skutku.

Przemysłowcy proponują powrót do systemu wyżywienia z lat wojny, kiedy robotnicy mieli

zabezpieczone racje tłuszczu i mięsa po niższych cenach.

Naskutek skargi przemysłowców doszło do nieporozumienia między Schachtem a ministrem wyżywienia Darre.

Minister Schacht twierdzi, że dawno proponował WPROWADZENIE W NIEM-

CZECH KARTEK ŻYWNOSCIOWYCH,

przeciwstawił się temu minister Darre, wprowadzając w błąd rząd zapewnieniami o dobrym urodzaju. Darrego popiera szef frontu pracy Ley i minister propagandy Goebbels.

Madryt otoczony drutem kolczastym Ofenzywa na Toledo została wstrzymana przez wojska rządowe

LONDYN, 17. 10. (PAT) — Reuter donosi z Madrytu: Fortyfikacje wzniesione na drogach do Madrytu otoczono drutem kolczastym. Milicja rządowa stawia skutecznie

opór całymi dniami wszystkim atakom na frontach północno - zachodnim, zachodnim i południowo - zachodnim. Dzięki przewadze lotnictwa i artylerii powstańcy zdołali

się nieco posunąć na froncie zachodnim, ale na odcinku Toledo zostali zatrzymani wkrótce po zajęciu tego miasta. Pod Bargas, które wojska rządowe atakują co dzień od wielu dni, powstańcy nie posunęli się tam ani o krok naprzód.

Duch wojsk rządowych polepszył się znacznie wskutek zatrzymania ofenzywy powstańczej na odcinku Toledo.

PARYŻ, 17. 10. (PAT) — Z Bordeaux donoszą: Ujęty przez powstańców na parowcu „Galerna” lotnik francuski Pelletier d'Oisy został wraz z innymi pasażerami tego statku przewieziony do więzienia w San Sebastian. Pelletier d'Oisy jest słynnym rekordzistą na długość lotu i znany jest szeroko we Francji pod przydomkiem „Pivolo”.

Łebed znów oskarżony

Tym razem o napad na pocztę w Gródku Jagiellońskim

LWÓW, 17. 10. (PAT). W poniedziałek, dnia 19 bm. rozpoczęła się we Lwowie rozprawa na 2 dni rozprawa przeciwko Stefanowi Marianowi Dolyńskiemu i Mikołajowi Lebedowi, oskarżonym o udział w napadzie na pocztę w Gródku Jagiellońskim w dniu 30 listopada 1932 r. Oskarżony Dolyński odpowiada za zbrodnię zdrady głównej

przez przynależność do O. U. N. i za udział w rabunku pieniędzy państwowych, Lebed za podżeganie i pomoc w napadzie i rabunku. Jak wiadomo, Lebed przebywający w więzieniu mokotowskim, skazany został w Warszawie na dożywotnie więzienie jako jeden z głównych sprawców zabójstwa ś. p. min. Pierackiego.

Walka z podwyższaniem cen na artykuły pierwszej potrzeby

LWÓW, 17. 10. — Władze lwowskie przystąpiły do walki z kupcami, usiłującymi podwyższać ceny na artykuły pierwszej potrzeby.

Z polecenia starostwa zjawili się na mieście liczne patrole kontrolne i policyjne, które przez dwie godziny sprawdzały, czy wszędzie wystawione są ceny.

Sporządzone protokoły w ciągu następnej godziny zostały do rąk starostwa, które w przyspieszonym tempie rozpatrywało je i karało winnych

W ciągu jednego dnia około 1000 kupców skazanych zostało na grzywny.

Sowiety będą się domagać zwolnienia sesji rady ligi w sprawie Hiszpanii

LONDYN, 17. 10. (PAT). W Londynie otrzymano wiadomości, iż wedle krążących tu gło-
sów, rząd sowiecki nosi się z zamiarem wysunięcia żądania

natychmiastowego zwolnienia posiedzenia rady ligi narodów dla rozważania sytuacji hiszpańskiej. Sowiety stoją na stanowisku, że zanim, wobec oczywiste-

go bankructwa akcji nieinterwencji, wycofać się z układu w tej sprawie, należy przedstawić całe zagadnienie radzie ligi narodów.

Rzym—Addis Abeba Nowa linia lotnicza

RZYM, 17. 10. (PAT). W dniu 15 b. m. zaczęła funkcjonować bezpośrednia linia lotnicza Rzym — Addis - Abeba. Dotychczas podróż lotnicza do Afryki wschodniej przewidywała następujące etapy: Syrakuzy - Benghazi, Sollum, Kair, Wadialfa, Chartum, Kassala, Asmara, Assab, Dżibuti, Dire-daua, Gorahei i Mogadiscio. Bezpośredniego połączenia z Addis - Abeba nie było.

Podróż z Włoch do Asmary trwa 3 dni, do Addis-Abeby 4 dni.

Nowy gubernator w Klajpedzie

BERLIN, 17. 10. (PAT). Donosząc o nominacji nowego gubernatora obszaru klajpedzkiego Kubiliusa, urzędowa agencja niemiecka stwierdza, że Kubilius „uchodzi powszechnie za rzeczowego i spokojnego działacza”.

Zbrojenia Szwajcarii 235 milionów franków pożyczki

BAZYLEA, 17. października. Pierwsza transza szwajcarskiej pożyczki zbrojeniowej w wysokości 80 milionów franków pre-subskrybowana została natychmiast po wyłożeniu jej do subskrypcji do 160 milionów franków, co oznacza 70 proc. całkowitej sumy pożyczki, wynoszącej 235 milionów franków.

Sfery finansowe spodziewają się, że do ukończenia terminu subskrypcji pierwszej transzy, który mija 16 b. m., całkowita suma 235 milionów franków będzie pokryta, wobec czego zbyteczne będzie wykładanie drugiej transzy tej pożyczki do subskrypcji.

W Gdańsku - terror bez obłonek

Kierownicy policji otrzymują instrukcje z Berlina

Gdański kor. „Głosu Porannego” telefonuje:

Partia hitlerowska i władze senackie w Gdańsku stosują co raz jaskrawsze metody terroru.

Nie ulega wątpliwości, że dzieje się to w ścisłym porozumieniu z Berlinem.

Kierownicy policji gdańskiej Froboes i Grötznier wzywani byli niedawno do Berlina i otrzymali tam instrukcje, przywieźli ze sobą jeszcze 20 agentów Gestapo, których wcielono do gdańskiej policji politycznej.

Ubiegłej nocy hitlerowcy na padli na dom - b. senatora socjalisty Karola Rehberga.

Wybito w domu wszystkie szyby, wyjęto bramę i wrzucono do pobliskiej Wisły, mieszkanie zdemolowano, znajdujące się na podwórzu narzędzia rolnicze skradziono. Właściciel

mieszkania sam od kilkunastu dni jest w areszcie ochronnym

W redakcji zawieszono piśmie socjalistycznego „Daaziger

Volksstimme“ dokonano ponownej rewizji, zabrano różne papiery.

Ponownie też dokonano re-

wizji u prezesa sportowego związku robotniczego i u kasjerze tego związku.

Centrum katolickie, pomimo terroru, usiłuje zbierać swoich członków na dzielnicowych zebraniach zamkniętych. Bojówki szturmowców rozbijają te zebrania.

Nadchodząca dzisiejsza niedziela oczekiwana jest przez ludność wolnego miasta w wielkim napięciu.

Antyseptyczność
Pudru BEBE SZOFMANA

została stwierdzona przez profesorów medycyny uniwersyteckich i w drodze naukowej analizy bakteriologicznej.

Zniesławiono profesora Czochralskiego

Autor oszczerczego artykułu, prof. Broniewski skazany na 2 miesiące aresztu

Wczorajszy, ostatni dzień procesu prof. Czochralskiego, skazującego prof. Broniewskiego o zniesławienie, ściągając do gmachu sądu tłumy publiczności, żadnej wysłuchania przemówień wybitnych obrońców warszawskich.

Adw. Paschalski, rzecznik prof. Czochralskiego, zobrazował krzywdę, jakich doznał jego klient w swej pracy na terenie politechniki. Pełen najlepszych chęci, zdolności swe zużył dla dobra nauki polskiej. Wzamięn za to spotkał się z przyjęciem, które doprowadzi-

ło do dwóch procesów, napaści w prasie itd.

Po przemówieniach obrońców oskarżonego adw. Szurleja i Józewicza, zabrał głos oskarżony prof. Broniewski. Przyznaje się do autorstwa wspomnianych w akcie oskarżenia artykułów, mówiąc, że w ten sposób chciał zapobiec powierzeniu odpowiedzialnego stanowiska swemu byłemu protegowanemu, gdyż jak tłumaczy, rozczarował się co do jego osoby.

W wyniku rozprawy sąd ska-

zał: prof. Witolda Broniewskiego na 2 miesiące aresztu z zawieszeniem i 500 zł. grzywny; red. Zawadzkiego i Woroszyńskiego na 1 miesiąc aresztu z zawieszeniem i po 250 zł. grzywny.

W motywach wyroku sąd uznał winę zniesławienia za doowiedzoną.

Sprawa Żyrardowa otrzyma bieg

Warsz. kor. „Głosu Porannego” telefonuje:

Wobec ponownego objęcia urzędowania przez sędziego Lautera w wydziale handlowym sądu okręgowego w Warszawie, otrzyma dalszy bieg w najbliższym czasie sprawa żyrdowska.

Lenthéric
 PARFUMEUR Paris

Abby być piękną, wystarczy jedno muśnięcie pudru

Polecamy naszą światowej sławy pomadkę do ust.

Nowe lokum negusa
 BERLIN, 17.10. (PAT). — Jak informuje prasa, negus Heile Selassie nabyć miał w tych dniach zamek, położony na pograniczu francusko-szwajcarskim. Nowa siedziba negusa położona jest od Genewy zaledwie o pół godziny jazdy samochodem.

„KRÓL I GŁÓP”
„KOBIEC”

(WIELKI ZIEGFELD)

OLŚNIŁ CAŁY ŚWIAT!...
...TERAZ ZDOBEDZIE ŁÓDŹ!

POPIS AKTORSKI GWIAZD:
WILLIAM POWELL
MYRNA LOY
LUIZA RAINER

Zaszczyt demonstrowania tego arcydzieła przypadł w udziale dyrekcji

Grand-Kino

3.000 osób
 w obozie koncentracyjnym w Oranienburgu

BERLIN, 17.10. (PAT) — Według krążących w Berlinie pogłosek, obóz koncentracyjny w Oranienburgu został ponownie otwarty. W obozie tym znajdować się ma około 2 do 3-ch tysięcy osób, przeważnie więźniów politycznych.

Zakaz odbycia
 mitingu faszystowskiego

LONDYN, 16.10. (PAT) — Na skutek petycji, wniesionej do rady miejskiej miasta Swansea i przekazanej następnie policji, szef służby bezpieczeństwa zakazał odbycia mitingu faszystowskiego, wyznaczonego na poniedziałek wieczorem.

Upadek teatrów w Niemczech

Zarządy miast niemieckich ogłosiły sprawozdanie z frekwencji teatrów za sezon ubiegły oraz statystykę porównawczą. W roku 1934-35 wydatki teatrów pokryte były tylko w 29 proc. przez wpływy ze sprzedaży biletów. Resztę budżetów teatralnych (71 proc.) musiało być pokryte z subsydiów. Liczba zajętych miejsc na widowni sięgała przeciętnie 30 — 35 proc. ogólnej ich liczby. W niektórych miastach frekwencja przeciętna wykazuje jeszcze niższe cyfry, w Düsseldorfie np sięga ona zaledwie 22 procent miejsc na widowni, w Monachium — 24 proc. Tak słaba frekwencja przypisywana jest małowemu zainteresowaniu publiczności niemieckiej obecnym repertuarem teatralnym.

PAMIĘTAJ, ŻE W KOLEKTURZE

KAFTALA

Łódź, Piotrkowska 54

padają stale wielkie wygrane!

TAM PADEŁO W 36-ej LOTERII

zł. 100.000.- na nr. 194977

5 razy **zł. 10.000.-** na nr. 21864, 57551, 81418, 150988, 168493

7 razy **5.000.-**, 19 razy **2.500.-**,
 36 razy **2.000.-**, 69 razy **1.000.-**

oraz wielka ilość mniejszych wygranych.

Poza tym padło tam między in.

zł. 1.000.000.- w 26-ej Loterii na nr. 61415

zł. 1.000.000.- w 31-ej Loterii na nr. 72450

Losy I-ej klasy już są do nabycia.
 Listowne zamówienia załatwia się odwrotnie.
 Konto P. K. O. 304761

Wedliny z chorych zwierząt
 sprzedawał rzeźnik z Ostrzeszowa

POZNAŃ, 17.10. (Tel. wł.). — Stał na karę 2 lat więzienia, grzywnę 1.000 zł. oraz utratę prawa prowadzenia rzeźnictwa na lat 5, utratę praw obywatelskich na lat 3 i na ponoszenie kosztów sądowych, jakoteż kosztów przeprowadzonych badań mięsa.

W wyniku półtoragodzinnej narady sąd wydał wyrok, mocą którego podsądny skazany zo-

Teatr „Rozmaitości“ telefon 112-25 | Ostatnie 5 dni występów teatru „Młoda Scena“ (Teatr Młodych)

Dziś, w niedzielę 2 przedstawienia głośnej sztuki pt. „Missisipi“ pocz. o g. 12 w pol., 5 popoł. 1.15 w. **Ceny niższe!**

Sala Filharmonii Wtorek, dnia 20 października 1936 r. o godz. 8.30 wiecz. **Koncert RAY LEV**

znakomitej amerykańskiej pianistki światowej sławy.
 W programie: Bach, Beethoven, Chopin, Liszt, Ravel i Schumann.
 Bilety w cenie od zł. 1.- do 6 zł. w kasie Filharmonii.

Dom Futer A.M.S.

Warszawa, Marszałkowska 129, I piętro front
tel. 680-13, 680-14
poleca Szan. Klienteli na sezon bieżący
duży wybór futer.

Dr. med. Gustaw Kohn

spejalista
AKUSZER - GINEKOLOG
ul. Piłsudskiego 51, tel. 170-03
Przyjmuje 8-10 i 4-8 w.

SZKOŁA KOSMETYKI

zatw. przez Min. Op. Sp. przy INSTYTUCIE ANNY RYDEL, Piotrkowska 92. Tel. 169-92, front I p. Zapisy na kursy kosmetyki i masażu leczniczego codziennie w kancelarii szkoły od 10 - 2 i od 4 - 8 wiecz.

Dr. med. Artur Banasz
chirurg-urolog
4-6 pp.
przeprowadził się
na ul. Piotrkowską 121
tel. 139-88

Dr. med. J. Sadokierski
stomatolog
PRZEPROWADZIŁ SIĘ
na ul. Piotrkowską 56
Tel. 129-77

Dr. med. HELLER
Spec. chorób wenerycznych, moczopielowych i skórnych
powrócił
Traugutta 8. Tel. 179-89
Przyjmuje od 8-11 i 4-8 wiecz.
w niedziele i święta od 10-1 pp.

Dr. med. M. GLAZER
Choroby skórne i weneryczne
powrócił
Zachodnia 64
telefon 195-49
przyjmuje od 12-2 i od 7-8.30 w.
w niedziele i święta od 10-12 wpol.

Laboratorium Analiz Lekarskich
dr. med. A. Landkoffa i Heleny Najdorł
czynne przy ul. 11 Listopada 30,
front, I piętro, tel. 138 34.

DR. MED. G. Friedstein
choroby wewnętrzne
spec. wątroby, żołądka, stolecowej kieszki i hemoroidy
Cegielniana 11, tel. 117-95
POWRÓCIŁ
przyjmuje od 6 do 8 wiecz.

Uczcie się zawodu!!!
Kancelaria T-wa „Ort” w Łodzi, Wólczańska 27, przyjmuje zapisy na następujące kursy i warsztaty zawodowe:
Późcoszyciwo mechaniczne
Tkactwo mechaniczne,
Dziwiarstwo mechaniczne
Wyrób swetrów i rękawiczek,
Krawiectwo damskie i króje,
Bielizniarstwo i króje,
Gorsciarstwo i króje,
Ondulacja i manicure.
Kancelaria czynna codziennie od godz. 9-iej rano do 7-iej wieczór.
CZESNE OBNIZONE.

W gospodarstwie kłopot z głowy, gdy jest spiżer spirytusowy Denaturat

Obwieszczenie o licytacji

W myśl § 83 i 84 Rozporządzenia Rady Min. z dnia 25. VI 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 62 poz. 580) 11 Urząd Skarbowy w Łodzi podaje do ogólnej wiadomości, że celem uregulowania zaległych należności odbędzie się sprzedaż z licytacji u niżej wymienionych zobowiązanych:
dnia 20. X. 1936 r. w I terminie
Sinderman Bronisław, Główna 14, meble, maszyny do pisania i szycia i radioaparat oszac. na zł. 905.—
Stolarskie Zakłady, Dowbor. 9/11 drzewo oszac. na zł. 1200.—
Zapp Alfons, Dowborczyków 13, ruchomości oszac. na zł. 610.—
Pilicer Aron, Sienkiewicza 61, meble oszac. na zł. 780.—
Bauer Robert, Sienkiewicza 71, ruchomości, oszac. na zł. 800.—
w II terminie
Pilicer Józef, Sienkiewicza 63, meble, oszac. na zł. 800.—
Kunze Wilhelm, Sienkiewicza 77, towary, oszac. na zł. 1000.—
Zyndehand J. i S-ka, Dowborczyków 25, przedza, oszac. na zł. 900.—
dnia 21. X. 1936 r. w I terminie
Myśluborski Dawid, Rokicińska 43, meble, oszac. na zł. 600.—
Szwalm Alfred, Piotrkowska 150, artykuły gumowe, oszac. na zł. 1250.—
dnia 22. X. 1936 r. w I terminie
„Tekafon”, Piotrkowska 102a, aparaty radiowe z głośn. oszac. na zł. 1000.—
dnia 23. X. 1936 r. w I terminie
Berkenształ Chaim, Kilińsk. 88 (Składn. sk.) towar bawełn. oszac. na zł. 700.—
Wagner Adolf S-cy, Rokicińska 53, meble, oszac. na zł. 800.—
w II terminie
Garelik Hersz, Kilińsk. 136, palta damskie i towar, oszac. na zł. 3450.—
Zajęte przedmioty można oglądać w dniu licytacji na miejscu wykonywania czynności.
Za naczelnika urzędu
H. MERTA

Komunikat Zarządu Dominium Julianów Nowa powstała parcelacja w Parku Julianowskim

Do nabycia:
placę budowlane, placę z budynkami oraz obszerny plac z willą
W Zarządzie Dominium Julianów w Łodzi, ul. Biegańskiego Nr. 19, tel. 140-19
Dojazd tramwajami miejskimi 2 i 5 oraz tramwajem podmiejskim Juljanów.

ROZNY Wieczorny Kurs Tkactwa

— PRZY —
Szkole Przemysłowej Tow. Szerz. Oświaty i Wiedzy Tech. Wśród Żydów w Łodzi
ul. Pomorska 46/48
Zapisy przyjmuje kancelaria kursu, Pomorska 46-48 w poniedziałki, wtorki, środy i czwartki od 7-9 w.

Tańców nowoczesnych wyucza znany pedagog KAZANOWSKI Wólczańska 35 tel. 241-45.

DOKTOR KLINGER
spec. chor. seksualnych, wenerycznych i skórnych (włosów)
Andrzeja 2, tel. 132-28
Przyjmuje od 9-11 rano i od 6-8 w.
w niedziele i święta od 10-12

Dr. Med. H. HAMMER
wznowił przyjęcia.
Akuszer - Ginekolog
11 LISTOPADA 32, tel. 128-39.
W nocy wejście przez Gdańską 12. Przyjmuje od 3 - 7.

Zatwierdzona przez władze państwowe
SZKOŁA KOSMETYCZNA
DR. MED. LEWINSONOWEJ
(hierownik dr. med. M. HELLER)
Łódź, Piotrkowska 88
Kurs nauki teoretycznej i praktycznej 4-o miesięczny.
Informacje i zapisy na miejscu

LEKARZ - DENTYSTA
Helena Halpern
NARUTOWICZA 2
TEL. 170-96

DR. MED. MARJA LEWINSONOWA
chor. weneryczne i skórne
Piotrkowska 88,
tel. 143-63
Kosmetyka lekarska
pielęgnowanie cery i włosów
Godz. przyjeć od 10 rano do 8 wiecz.

Dr. med. M. RUNDSZTEIN
AKUSZER-GINEKOLOG
Pomorska 7, tel. 127-84
Przyjmnie od 8-iej do 10-iej rano i od 4-7 wiecz.

LEKARZ - DENTYSTA
E. Rzędowska
ŻWIRKI 3
powróciła

LEK. - DENT. F. Boruńska
powróciła
AL. KOŚCIUSZKI 21. TEL. 182-22.

PIERWSZA
Lecznica Stomatologiczna ZE STAŁYMI ŁÓŻKAMI
Dr. med. Sadokierskiego
Chirurgia zębów, szczęk i jamy ustnej
PIOTRKOWSKA 56 — TEL. 129-77.
Przychodnia czynna od godz. 9 do 12.

Dr. G. WEGMAJSTROWA
choroby wewnętrzne i dzieci
powróciła.
ŚRÓDMIEJSKA 18. TELEFON 246-58
przyjmuje od 5 - 7

Dr. Ludwik Falk
POWRÓCIŁ
Choroby skórne i weneryczne
Nawrot 7, tel. 128-07
przyjmuje od 10-12 i 5-7

DR. MED. J. KALISZ
CHIRURG
przeprowadził się na ul.
Piotrkowską 207
telef. 121-21

Spec. wiedeńska gimn. ortop. i ogólnie lecznicza
Hilda Handzel
Skrzywienia kręgosłupa, niedorozwój fizyczny, wadliwe trzymanie się, gimnastyka oddechowa i t. d.
Sienkiewicza 20, tel. 141-41

DR. MED. I. Kurchin
Łódź, Kilińskiego 61.
Tel. 249-70
Przyjmuje od godz. 6 - 7.30.

LEK. - DENT. L. Landkofowa
przeprowadziła się
na ul. 11 Listopada 30
front, I piętro. Tel. 138 34.

DZWIĘKOWE KINO PRZEDWIOŚNI

Żeromskiego 74/76, tel. 129-88.

Z uwagi na przewidzianą wielką frekwencję uprasza się Sz. P. o przybycie na wcześniejsze seanse
Dziś i dni następnych!
Szlachcic czarnoksiężnik, bohater najpiękniejszej legendy polskiej
Pan Twardowski
F. Brodniewicz, K. Junosza-Stepowski, Maria Bogda, E. Barszczewska, M. Malicka, M. Znicz, St. Sielański
Nast. program: „Wojna w królestwie walca”. W rol. gi. Renata Müller, Willi Fritsch, P. Hörbiger, A. Wohlbrück
Pocz. seansów o g. 4, w niedz. i święta o g. 12. Ceny miejsc: I m. 1,00, II m. 90 g. III m. 50 g. Kup. ulg. 70 g. Pas separ. i bilety ulg. nieważne

KONSUM WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE S.A.

Uskuteczniamy wysyłkę PACZEK do ROSJI Sowieckiej

"KONSUM" przy "WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" ul. Rokicińska 54.

na podstawie specjalnej umowy z przedstawicielstwem Z. S. R. R. INFORMACJE NA MIEJSCU. Dojazd tramwajami: nr. 10 i 6.

Płyty budowlane i izolacyjne „SUPREMA”

LEKKIE, CIEPŁE I SUCHE wyrobu S. A. Fabr. Portland Cementu, Szczakowa

z swoich składów po cenach fabrycznych firma: „HYDRAULIKA”

TOW. HANDL.-BUD. Al. Kościuszki 39. Tel. 153-68

LEKARZ - DENTYSTA F. PELLOWA przeprowadziła się na ul. Kilińskiego 114

Dr. med. H. LUBICZ Spec. chor. skórnych, wenerycznych i seksualnych

DOKTOR REICHER Specjalista chorób skórnych wenerycznych i seksualnych

Dr. med. S. KANTOR Spec. chorób skórnych i wenerycznych UL. PIOTRKOWSKA 90

DR. MED. NIEWIAŹSKI Specjalista chorób wenerycznych skórnych i seksualnych

DR. MED. Markowiczowa choroby skórne i weneryczne powróciła

MIÓD świeży lipcowy, gwarantowany 100 proc. czysto pszczołowy

Jedwabie i Wełny „TUNIS” Ostatnie nowości na płaszcze i suknie Piotrkowska 20

Firanki STORY, KAPY, SERWETY ręcznej roboty ostatnie nowości L. WALDMAN Śródmięska 22

Dyplomowany masażysta E. Preński Gęgielniana 37, tel. 260-58

Dr. B. Hurwicz choroby skórne i weneryczne Piotrkowska 10

DOKTOR HENRYKOWSKI Specjalista chorób wenerycznych skórnych i seksualnych

DR. MED. A. Kleszczelski Chirurg-Urolog przeprowadził się na ul. Al. Kościuszki 60

DR. MED. Wiktor Miller chor. wewnętrzne Spec. chor. Reumat. POWRÓCIŁ

Dr. J. Schorr choroby wewnętrzne Gdańska 11, tel. 22-685 powrócił z lwonicza

Półowa dużej nieruchomości w Śródmięsiu do sprzedania Roczne dochody z polowy zł. 19.000.

Drzewka OWOCOWE PARKOWE KRZEWY różne, rośliny siemotrwale (byliny)

nina prusicka gimnastyka • taniec artystyczny

Informacje i zapisy godz. 11-1, 5-7 ul. Piotrkowska 169, tel. 282-09

Pracownia bielizny męskiej, bonjoure i szlafroków Bernarda Blumenfelda

Kupujcie z 1-go źródła Wielki wybór: WÓZKÓW dziecięcych, ŁÓŻEK metalowych

Lekcje TANCÓW modnych udziela pojedyn. J. Wajntraub Kilińskiego 44

Dr. med. S. Kryńska Chor. skórne i weneryczne (boblety i defeci)

Doktor M. KALISZ uniwersyt. w Rostock LEKARZ - DENTYSTA

Najtańszej Tylko w najstarszej firmie I. B. WOŁKOWSKI

Sale fabryczne kompletnie urządzone korzystnie do wynajęcia

KAPITALISTA (spółnik) z kapitałem conajmniej

zł. 25.000 poszukiwany do fabrykacji kilku wpro wadzonych specjalnych artykułów

1.000 zł. za wyrobienie posady obeznanem szczególnie w branży wigoniow- streicharnowej

Elegancka Łódź kupuje OBUWIE A. OGÓREK ŁÓDŹ ZAWADZKA 11 TELEF. 202-86. SPECJALNY DZIAŁ WYKWINTNEGO OBUWIA MĘSKIEGO

Prenumerata miesięczna „Głosu Porannego” ze wszystkimi do- datkami wynosi w Łodzi zł. 4.60

Ogłoszenia za wiersz milimetry 1-szpaltowy (strona 3 szpalt): 1-sza strona 2 zł.

Dzisiejszy numer „REWJI” zawiera m. in. następujące rzeczy:

Louis Fisher: Czego brak Madrytowi?
 R. Naczeradez: Dyktatorzy świadczą
 L. Reve: Wartość człowieka.
 P. F.: Żółci Rockefellerowie i Morganowie
 S. Babad: Chleb i wino.
 A. R. - Sel.: Zdumiony Europejczyk w Meksyku.
 S. Kant: Niewierne rzeczy
 Dr. Z. S.: Otłuszczenie mięśnia sercowego.
 J. Dolewski: Badania psychotechniczne.
 A. T.: Jarmark urody
 M. Zoszczenko: Zagmatwana sprawa (Humoreska)

NR. 42. Specjalny dodatek „Głosu Porannego” z dnia 18-go października 1936 r.

5.000 żołnierzy i 50 samolotów mogłoby w krótkim czasie dać zwycięstwo rządowi hiszpańskiemu

Madryt, w październiku. Nie dzieje się dobrze. Powstańcy teraz niewątpliwie spróbują przerwać linię kolejową do Walencji i pozbawić w ten sposób Madryt źródeł zapowiantowania. Już na każdym kroku w stolicy formują się ogonki. Brak cukru, masła, mleka i mięsa. Właściwie nie ma długiego szeregu oczekujących kobiet, które usiłowały nabyć kawałek końskiego mięsa. Obleżenie Madrytu byłoby w tych warunkach dziecinną zabawką.

Ale nawet gdyby rząd musiał poświęcić Madryt, nie oznaczałoby to końca wojny domowej. Aczkolwiek ta porażka byłaby potwornie niszcząca, to jednak właśnie ona może wywołać wybuch owej zdecydowanej energii, której dotychczas brak było rewolucji hiszpańskiej. Upadek Madrytu mógłby być, przynajmniej po części, zrównoważony przez zwycięstwa w Asturii i Andaluzji. W każdym razie musiałoby potrwać jeszcze wiele miesięcy, zanim powstańcy zawiądnęliby ewentualnie również Katalonia i wschodni połacie kraju. — W tych właśnie dzielnicach rząd mógłby za zastygłym w linii okopów frontem zreorganizować swoje siły i przygotować się do nowego, owocniejszego odcinka wojny domowej.

Oto mniej więcej nastroje, panujące w ostatnich dniach w Madrycie. Wszyscy czują, że rewolucja nie może zginąć, że historia już oddawna wydała wyrok śmierci na te klasy, które dzisiaj spełniają rolę trabantów powstańczych generałów. Co prawda „historia” jest słabą obroną przeciw trzymotorowym samolotom i żadnym krwi legiom cudzoziemskim. Ale tym razem „historia” oznacza niezdolność panów, którzy dawniej rządili tym krajem, do zorganizowania jeszcze raz uporządkowanej administracji, oznaczającej koniec mas do innego, lepszego reżymu. Tylko tryumf rządu może zapewnić Hiszpanii wewnętrzny spokój i dobrobyt. A jeśli rząd ulegnie, to naród będzie sam dalej walczył, ponieważ nie ma innego wyboru. — Przez lata całe walkom tym nie będzie końca.

Ta walka rozpoczęła się już w kwietniu 1931 roku przez obalenie monarchii. Jej filary — kościół, wroży postępowi obszarnicy i kasta oficerów — przetrwały ją. Podczas swego pierwszego, dłuższego okresu rządów w charakterze premiera (październik 1931 do września 1933) Manuel Azana uczynił coś niecodzielnego, aby poprawić los robotników rolnych. Wywłaszczył majątki szeregu grandów i osiedlił na nich około 10.000 chłopów. Spensjonował nadmierną ilość oficerów, pozostawiając im jednak pełne emerytury. Ale nawet te łagodne i ostrożne reformy przerażyły i zdenerwowały tych, których dotknęły. Ucieczka kapitałów i niechęć do inwestycji

zaostrzyły bezrobocie i powszechną nędzę. Koalicja prawicowa, która we wrześniu 1933 r. zluźniła Azana, anulowała jego reformy, zredukowała płace i rządziła z pomocą teroru, który jeszcze wszyscy mają w pamięci. Sięgnięto do środków negatywnej natury, rządzący nie rozwiązywali żadnych zagadnień, nawet swoich własnych.

Nastąpiły wybuchy gniewu ludu, których punktem szczytowym w październiku 1934 roku była burzliwa rewolta w Asturii i przedwczesne powstanie w Katalonii. Fale namietności były wysoko, krew spływała strumieniami. Reakcja nie posiadała żadnych linii wytycznych, a masy szukały wreszcie swego zbawienia w jedności. Dnia 16 lutego front ludowy wywalczył sobie owo zwycięstwo wyborcze, które wysadziło z siodła rząd prawicowy. Drugi rząd Azana musiał postępować radykalnie, bowiem chłopcy domagali się ziemi. — W mimionym kwietniu sam widziałem, jak włościanie prowincji Estremadura objęli w posiadanie tamtejsze wielkie latyfundia. Azana, który tego ruchu nie mógł powstrzymać, zalegalizował go w formie dzierżawy. Widziałem czarne mury opróżnionych kociół. Azana wytłumaczył mi to zjawisko; kościół był w Hiszpanii instytucją polityczną, a „kto znajduje się na froncie, tego może pocisk nie minąć”.

Ale armię pozostawił Azana nietkniętą. — Dnia 4 kwietnia 1936 r. zapytałem go, dlaczego nie przeprowadził „czystki” w armii, a on mi odpowiedział, że „z tej strony nie widzi niebezpieczeństwa”. Dodał następnie z uśmiechem: „A gdyby tak było, to i tak bym panu tego nie powiedział...”. Wiedział on, że to niebezpieczeństwo istnieje, wiedziałem ja, wiedział cały Madryt, gdzie jawnie o tem mówio

no. Człowiek, któryby wtedy przed pół rokiem, zabrał się energicznie do dzieła i zaarrestował dwustu nieprzygotowanych generałów i oficerów sztabowych, mógł być uratować życie owych 80.000 hiszpanów i hiszpanek, których pochłonęło pierwszych 10 tygodni wojny domowej. Ale Azana, szlachetny intelektualista o najczystszych idealach, zadowolili się połowicznymi środkami. Drańskie zarządzenia nie odpowiadały jego temperamentowi. Jego reforma rolna zaalazowała obszerników, nie osłabiając ich zbyt poważnie. Delikatne repressje pod adresem kilku generałów, których przetranslokował do odległych garnizonów, ostrzegły ich przed nadchodzącymi możliwościami i były dla nich wskazówką, że muszą się przygotować do powstania. — Lęk napoły feodalnych klas o ich własność ziemską w połączeniu z lękiem wojskowych o ich stanowiska stróżów tych klas, z których sami pochodzą, wyjaśnia opór przeciwko konstytucyjnemu autorytetowi. — Pedanci mogą się nie wiem jak sprzeczać na temat sytuacji prawnej — realnie rzecz biorąc jest to ostatnia próba obszarników, generałów, faszystów i ich sojuszników ujarzmić rewolucyjnego ruchu ludowego, który rozpoczął się od wypędzenia Alfonsa.

95 proc. oficerów i wraz z nimi lwia część aktywnej armii pozostała przy powstańcach, gdy 17 lipca wybuchła rewolta. Oto jest istota dzisiejszej sytuacji w Hiszpanii. Rząd walczy bez armii. W całkowicie uprzedmiotowionym kraju strejk generalny robotników może potrafić obezwładnić armię. Ale w Hiszpanii sieć kolejowa ma wielkie znaczenie, a w okupowanych dzielnicach terror wymusza posłuszeństwo. W ten

sposób decyduje armia — przynajmniej na początku.

Miliony narodu składają się z wiernych zwolenników sprawy antyfaszystowskiej. Ale uzbrojone siły rządu składają się z niewielu oddziałów szturmowych, garstki gwardzistów cywilnych i wielu tysięcy ochotniczych milicjantów, nie wyćwiczonych we władaniu bronią, niedoświadczonych, niedyscyplinowanych i kiepsko dowodzonych. Topnieją oni w ogniu nieprzyjaciela. Dnia 24 września byłem naocznym świadkiem szturm na Alcazar w Toledo. W obszernym czworoboku wewnętrznego podwórza szpitala St. Cruz czekałem na rozpoczęcie ataku. W regularnych odstępach jednej minuty gwizdały nad nami pociski artylerii i eksplodowały w Alcazarze, mając go przygotować do ataku. U wejścia do St. Cruz stał 60-tonnowy czołg, uzbrojony w trzy karabiny maszynowe i armate. Miał on wciągnąć do twierdzy. Jego kierowca powiedział mi, że o godz. 5 wyruszy. Punktualnie o 5-ej zamilkł ogień artyleryjski. — Cztery gwardzistów i milicjantów otrzymało rozkaz ruszenia naprzód bocznymi ulicami. Ale do piero po upływie 40 minut rozpoczął się atak, a odważni obrońcy Alcazaru mieli dość czasu, aby przyjąć do siebie po skutkach bombardowania. Pod czas gdy czołg niby olbrzymi potwór pisał się naprzód po zakrętach ogrodu Alcazaru, siedziałem na jednym z jego stalowych buforów; później skryłem się wraz z kilkoma innymi za jednym z kamiennych murów tarasowych. Na początku wszystko rozwijało się dobrze. Potem nagle pojawił się biegnący ulicą jakiś człowiek; z rany za uchem płynęła krew. Tuż za nim biegł drugi, którego nogawica pokrywała się podczas biegu „plamami krwi”. W tym samym momencie upadło coś w pobliżu i eksplodowało z głośnym trzaskiem, zamieniając się w białą fontannę dymu. — Trzej mężczyźni, którzy się tam ukryli, odnieśli rany i zaczęli biec z góry z powrotem do St. Cruz. Jeden z nich stanął przede mną i krzyknął ochryplym głosem: „Arriba, arriba!” „Naprzód, naprzód!” Kilka grup nadbiegło w zamieszaniu. Oficerowie dobyli rewolwerów i grozili zastrzeleniem każdego, kto próbował będzie ucieczki. Znoszono człowieka, którego dwaj inni trzymali pod ramionami. Nie panował nad nerwami i ryczał, jak zwierzę. Jeden z oficerów zapalił papierosa i uśmiechnął się, aby dodać ludziom odwagi. Opuściłem kryjówkę i stanąłem obok niego na ulicy. W następnej chwili trzej ludzie, z którymi stałem za murem, zniknęli w chmurze czarnego dymu. Gdy dym się rozwiął, wszyscy trzej leżeli krwawiąc na ziemi. Pomogłem zanieść jednego z rannych do szpi

tala St. Cruz. — Zapadał już zmrok, kiedy przybyłem na punkt opatrunkowy. Nieco później St. Cruz zapełnił się odpartymi milicjantami, a po dalszym kwadransie powrócił również czołg. To był koniec bezowocnego, źle dowodzonego ataku. Cztery bomby dobrze wyszkolonych kadetów z Alcazaru wystarczyły, aby zmusić do ucieczki cały batalion.

Rzeczownawcy wojskowi w Hiszpanii i zagranicą stwierdzają zgodnie, że Alcazar pomimo desperackiej obrony i grubych murów, mógł być zdobyty przez 1000 wyćwiczonych żołnierzy. Rząd daremnie usiłował zebrać taką ilość. W jednym z dzienników madryckich można było przeczytać 29 września, że 5 tysięcy dyscyplinowanych żołnierzy mogłoby rozstrzynać wojnę na korzyść rządu. W każdym razie nie ulega wątpliwości, że mogłoby on zatrzymać choćby przeciwnika. Tych 5 tysięcy dyscyplinowanych żołnierzy rząd nie posiada.

A więc najpilniejszym zadaniem rewolucji hiszpańskiej jest brak armii. Prowadzi ona wojnę domową, a wojny prowadzą i wygrywają armie. Legalny rząd potrzebuje przerwy, aby entuzjastycznie mu oddanych zwolenników wyćwiczyć we władaniu bronią. Czy uda mu się do takiej przerwy doprowadzić? Do pewnego stopnia jest to kwestia artylerii i samolotów. Obu tych środków walki brak rządowi. Według oceny rzeczoznawców powstańcy posiadają na froncie Talavery 10 tysięcy ludzi. Z tej liczby tylko połowa może być brana w rachubę, jeśli chodzi o atak na Madryt. 10 samolotów bombowych mogłoby całą tę armię trzymać w szachu. Bardzo często odnosi się wrażenie, że 50 samolotów mogłoby w krótkim czasie przechylić szalę zwycięstwa na stronę rządu. Rząd posiada złoto i pilotów, ale z powodu t. zw. faktu neutralności nie może zakupić potrzebnych maszyn. — Rząd musi otrzymać samoloty i inny materiał wojenny, jeśli ma zwyciężyć. W obecnej sytuacji wszystkie zagadnienia muszą ustąpić na drugi plan przed koniecznościami wojskowymi. Polityczny front antyfaszystów nie jest jednakowo mocny we wszystkich punktach; dalsze niepowodzenia militarne mogłyby i tutaj zachwiać równowagę. Skutkiem byłby chaos i dezorganizacja. Jeszcze dzisiaj na tychmiastowa pomoc zagranicy może uchronić przed katastrofą Ale lud Madrytu i Barcelony okazał się godnym swej misji historycznej, gdy w lipcu gołymi rękami zdobył koszar powstańców. Niektórzy twierdzą, że pojawienie się gen. Franco u wrót Madrytu rozpetałoby burzę, która potrzebna jest rewolucji... — Tymczasem stolica szykuje się do obleżenia

Louis Fisher.

Konferencja locarneńska

Baldwin: — Nakryłem stół dla pięciu osób, a nikt nie przychodził

Upadek szefa G.P.U.

Londyńskie „Times” poświęcają wstępny artykuł pozbawiając władzy szefa GPU, Jagody i jego zastępcy Prokofiewa. Powinno być przed sądem Kamieniewa, Zinowiewa i towarzyszy nie było wielkim wyczynem, gdyż byli to już ludzie zrezygnowani, o których rosyjska opinia publiczna mało się troszczyła. Z chwilę jednak, gdy to spotkało Jagodę, człowieka, który zdemaskował „zamołoców”, który przez lata z całą bezwzględnością spełniał wolę Stalina, powód musiał być poważny i bardzo się zapewne różnił od wzmiankowanego podczas procesu. Klucza do tej tajemnicy należałoby szukać za kulisami moskiewskiego procesu. Poważna mniejszość członków partii komunistycznej, około 300.000 z liczbą dwóch milionów, została zaniepokojona z racji zarzucenia przez Stalina wytycznych Lenina, odzwierciedlających się w jego ciężeniu ku nacjonalizmowi. Nie należałoby oni z pewnością do „zamołoców”, gdy jednak się zorientowano, jak poważną siłę posiadają, zdecydowano za wszelką cenę ruch trockistów zdyskredytować. Tym właśnie tłumaczy się zainicjowanie procesu moskiewskiego. W następstwie skierował się rząd przeciwko człowiekowi, który nie wypełnił swego głównego obowiązku: a mianowicie nie doniósł o kielkujących odmiennych poglądach i nie sflamił ich. Powodem upadku Jagody jest najprawdopodobniej jego przeoczenie i zlekceważenie ciągłego wzrostu zaniepokojenia wśród ludności.

Obecnie rząd sowiecki po czystce jest silniejszy, niż był przed nią: polityka Stalina została ugruntowana. Stalin kontroluje partję, a tym samym rząd, Woroszyłow zaś armię, której gwiazda coraz jaśnieje. Wszystkie dawniejsze postacie znikły lub zostały przyćmione. Nawet Mołotow i Kalinin, którzy jeszcze przed dwoma laty posiadali o wiele większe znaczenie, niż Woroszyłow, obecnie całkowicie stracili popularność. Stalin użył władzy dla wzmocnienia armii, gdyż stosunki wewnętrzne w kraju bardzo się poprawiły i rząd sowiecki jest przeświadczony, że niebezpieczeństwo grozi mu nie od wewnątrz, a jedynie z zewnątrz.

Tępienie satyry

Minister propagandy Trzeciej Rzeszy, Goebbels, zawiesił na czas nieograniczony wydawanie dwóch miesięczników: „Das innere Reich” i „Querschnitt”.

W miesięczniku „Das innere Reich” ukazał się artykuł Rudolfa Thiela o Fryderyku Wielkim, który określono jako bezwstydną obrazę i postępowanie charakteru Fryderyka Wielkiego. Zawieszenie „Querschnittu”, który redagowany był ostatnio przez E. F. Gordona, nastąpiło na skutek opublikowania satyrycznego „Słownika”, którego treść „dowodzi intelektualnej złośliwości i jest nastawiona wrogo względem państwa”. „Słownik”, podpisany inicjałami H. Bek., zawiera m. in. następujące określenia obcych w razów:

Absurd: Gdy ktoś ma nadzieję, że nastąpią lepsze czasy
Charakter: Przeszkoda do kariery
Gorset: Podpora gospodyni
Debata: Początek bijatyki
Dyplomacja: Keep smiling ze

Dyktatorzy świadczą

że narody przeżywają okres upadku i znużenia

Prezydent niemieckiego państwowego urzędu zdrowia, prof. dr. Reiter, sporządził obliczenie materialnej wartości ludzkiego życia i doszedł do wniosku — z niemiecką ścisłością — że dziedzicznie obciążony Niemiec który zarabował aż do 65 roku życia, przedstawił sobą część majątku narodowego wartości 29.400 marek. Jaką metodą posiłkował się ten oryginalny statystyk, by sporządzić to obliczenie mniej nas interesuje, niż fakt, że traktuje on człowieka nie jako indywiduum, lecz jako rzecz, przedmiot, lub sztukę z żywego inwentarza.

Czyż jednak życie ludzkie jest tylko tyle warte, ile przysłuży się państwu? Czy udział człowieka w majątku narodowym składa się wyłącznie z pieniężnej wartości jego pracy i czyż nie ma także i osiągnięć poza materialnych — idealnych, których wartość nie da się ująć w suche cyfry?

Czyż praca badacza, który wzbogacił świat o nowe prawdy, praca wynalazcy, który przekształcił oblicze świata, lekarza, któremu świat zawdzięcza nowy lek, wreszcie praca artystów, poetów, filozofów, którzy tworzą wieczne wartości czyż wszystko to nie przekracza w swej doniosłości materialnych zdobyczy tysięcy przeciętnych ludzi?

Wojna światowa, podczas której ludzie przez cztery lata byli jedynie narzędziami w ręku wyższych władz wojskowych, zmieniła stosunek państwa do jego obywateli.

Człowiek zrozumiał podczas wojny, że pozostawiony sobie samemu, jest bezradny, że nie obroni swego życia ani majątku bez pomocy państwa, że wreszcie stanowi w organizmie państwa tylko mikroskopijna komórka, której prawo istnienia zależy od woli i zdolności państwa do bronięcia go przed wrogimi siłami. Stąd też gotowość człowieka do podporządkowania się, również po wojnie, wyższemu władzom.

Filozofia wodzostwa, bez której wojna nie byłaby możliwa, przeżyła tę wojnę. Z ludu wyłonili się osobistości, których przedtem nie znano i które narzuciły społeczeństwu swą władzę. Jako prorocy nowych

wiar, znaleźli oni chętnych współbojowników wśród mas, zmiażdżonych przez wojnę, by później, osiągnąwszy władzę, dać od tych mas ślepego posłuszeństwa. Można to podporządkowanie się wyższej władzy nazwać faszyzmem, czy bolszewizmem. Służą one obydwaj jednak tej samej idei „zgleichschaltowania” wszystkich ludzi i zniszczenia wolnej osobowości.

Po wojnie światowej, której okropności były tak straszne, ciałą poglądom dla narodów, można było spodziewać, że ludzkość przejęta będzie wstrętem przed wojną i że zacznie się nowa era pokojowego współżycia narodów. Ale cóż widzimy? Nie tęsknota do pokoju, lecz duch wojny zwyciężył. Hiszpania, kraj o tyle szczęśliwy, że był tylko widzem podczas wojny, nie mogła przewyższyć swej biernej roli. Ona również chce wziąć udział w wojnie, a ponieważ nie jest zagrożona przez wroga zewnętrznego, wybuchła więc wojna domowa, prowadzona z taką zaciekłością, że nie można opędzić się przed myślą, że właśnie wojna między braćmi, a nie wojna między obcymi, jest przyrodzona narodom.

Zdarzają się czasokresy w historii, w których naród odczuwa potrzebę poddaństwa i w takich epokach staje się człowiek żelaznej pięści idealnym. Nigdy nie został dyktatorem człowiek, walczący o wolność i prawa, obrońca humanitaryzmu i ludzkiej godności. Wszędzie i zawsze jest dyktator, człowiekiem przemocy, brutalnym, manią władzy ogarniętym, idącym po trupach. Na dyktatora pada się tylko demagog, nawet jeśli stanie się później mężem stanu. Pod tym względem podobni są do siebie wszyscy dyktatorzy: życie ludzkie nie ma dla nich znaczenia i rozprawiają się oni krótko z tymi, którzy się im sprzeciwiają. Bieda tym, którzy są odmiennego, niż dyktator, zdania, lub chociażby tylko podej-

rzani są o odmierność poglądów: zostają oni na podstawie wyroku, lub nawet i bez, skazani na śmierć, nawet jeśli ich śmierć jest wielką dla społeczeństwa stratą. Jednostka ludzka nie przedstawia dla dyktatora żadnej wartości.

Dyktator, by utrzymać się przy władzy, musi mieć silną, uzbrojoną ochronę, dlatego też każda dyktatura połączona jest z panowaniem wojska. Jeśli ciało nie tkwi w mundurze, musi się dusza weń ubrać. A ponieważ dyktator jest jednostką nie obliczalną, przed nikim nie odpowiedzialną, ponieważ waży się na wszystko, by pozostać przy władzy, dyktatorzy zagrażają pokojowi świata. Cóż to pomoże, że zbierają się na konferencje wysoko postawione osobistości, prawdziwi przyjaciele pokoju, by wstrząsnąć sumieniem świata i przestrzec przed nową wojną, do której zdają narastająca gorączka zbrojeń? Usiłowania te są bezplodne wobec systemu, który wsacza w umysł młodzieży truciznę nienawiści do innej rasy, czy innego światopoglądu.

Każdy naród jest produktem swego wychowania. Naród, który wychowuje swą młodzież w szacunku dla ludzkiego życia, jak naród szwajcarski, czy ludy Skandynawii, nie jest nigdy nastrojony wojowniczo. Wojowniczo jest nastrojony ten tylko naród, któremu brak szacunku dla życia bliźniego, a wychowanie swemu zawdzięcza tę jedyną zasadę, że należy się w każdej chwili poświęcić dla jakichś rzekomo wyższych celów. Parlamentaryzm i demokracja — walkie zdobycze ubiegłych stuleci — leżą w gruzach. To też nie razi nas już w tym obrazie świata, przepelnionego nienawiścią i gotowością do wojny, że niemiecki uczonej ujmują człowieka, nie jako żywą jednostkę i indywidualność, lecz jako przedmiot o określonej wartości materialnej.

R. Naczerader.

Vogel i jego następcy

Paryż, w październiku.
Oba ilustrowane tygodniki „Vu” i „Lu”, których nakład sięga setek tysięcy egzemplarzy przeszły ostatnio w posiadanie grupy, należącej do otoczenia Lavala. Zdarzenie to jest powodem wielu dyskusji w kołach dziennikarskich Paryża. Zastanawiają się, jak dalece nagła zmiana kierunku obu tych pism, które znane są jako zbieracze „wycinków” z gazet, wzgl. jako archiwum fotograficzne całego świata i przeciw którym z zamierzonym kierunkiem strzały prasy prawicowa, a w szczególności „Action Francaise”, może być uważana za oznakę politycznej przemiany koniunktury.

Lucien Vogel, naturalizowany duńczyk, który oba te czasopisma założył przed jakimś dziesiętkiem lat i tym samym dał wyraz nowemu kierunkowi w dziennikarstwie, uchodził zawsze za człowieka umiającego wyczuć panujące nastroje. Kiedy ten osobliwy merkantylista z przekonania, jak go nazywają, który zresztą z racji wyglądu zewnętrznego przy swej niedbalej wysokiej postaci robił wrażenie bohatera ibsenowskiego zdobył się na sprzedaż swego dziennika — czy nie należy uważać tej tranzakcji za objaw pewnego rodzaju ostrożności?

Ten olbrzym o popielato-blond głowie był dotychczas postacią zagadkową. Z racji jego nazwiska, zresztą niesprawiedliwie, przeciwnicy jego często byli zdania, że jest pochodzenia żydowskiego. Odpowiedział na to w liście otwartym do „Action Francaise”. Zakrój tej osobowości o wyglądzie zupełnie skandynawskim, sposób jego ubrania — szerokie wycięte kamizelki w stylu „vatermörder” i niedbale związany krawat — sprawiał wrażenie właściciela „okrętu” z powieści Dickens’a. Kiedy stało się przy jego biurku w pracowni na Champs-Elysees, miało się wrażenie, że człowiek ten potrafi wzrokiem swoim objąć cały świat. Czy nie był podobny do niego Albert Langen w Monachium, który również pochodził z północy i posiadał również wielką przedsiębiorczość jak on? Albo Ernst Rowohlt z wydawnictwa „Recke”? Z tym ostatnim miał Vogel wspólną cechę: prostolinijny zapał, o którym nie można z góry wiedzieć, czy trwałość jego jest pewna.

Skrócone tytuły jego gazet „Widziane” („Vu”) i „Przeczytane” („Lu”) były pomysłem szczęśliwym.

Nie dawno zaangażował jako naczelnego redaktora młodego człowieka ze starej austriackiej dyplomacji, pana Ristelhuber’a dawnego sekretarza senatora Bergery. „Monsieur Ristelhuber” wpadł, jak jego zwierzchnik, pod deszcz kul Daudeta i Maurras’a. Obecnie razem z Vogel’em opuścił redakcję. Następcą jego jest Alfred Mallet, który dawniej był sekretarzem „Figara”, a ostatnio pisał korespondencje z podróży i był politycznym reporterem pół-prawicowego „Petit Journal”.

Obok: 1. W obliczu zbliżającego się niebezpieczeństwa liczne posiłki wojsk rządowych, seiągnięte z prowincji, obozują pod gołym niebem na ulicach i placach stolicy. — 2. Rozdział amunicji na pozycjach hiszpańskiej artylerii rządowej.

SWIAT W OBJEKTYWIE APARATU FOTOGRAFICZNEGO

1. Kagan, przedstawiciel Sowieców w Londynie, który wręcza noty w sprawie pomocy, udzielanej powstańcom hiszpańskim przez Niemcy, Włochy i Portugalię. — 2. Po proklamowaniu gen. Franco (1) szefem rządu narodo-

Burgos defilada wojsk. Za nim stoją gen. Cabanellas (2) i gen. Mola (3). — 3. Largo Caballero, bojowy szef rządu hiszpańskiego. — 4. Biegacki, polak z Buffalo, zamierza przelżyć Atlantyk w beczce. — 5. Para Anglików zamierza

wodnych w ciągu 45 minut. — 6. Policja rozpedza manifestujących antyfaszystów w Londynie. — 7. W oczekiwaniu klientów właściciele rikszy w wielkich miastach japońskich zabawiają się grą w szachy. — 8. Nowy

bywa do parlamentu w Simli. — 9. Podczas burzliwych rozruchów w Londynie jeden z rannych faszystów angielskich jest opatrywany przez swego towarzysza. — 10. Mae Donald uprawia łatwe ćwiczenia gimnastyczne na balk. odzie-snowy ramieniu sołtacza.

który odbywa w towarzystwie pioska. 11. Maszt uruchomionej w Londynie stacji telewizyjnej. — 12. Policja paryska miała ciężki dzień gdy musiała likwidować kontrdemonstracje ludzi alk. de la Rocque'a

Na różne głosy

W akustycznym laboratorium amerykańskiej kompanii telefonicznej Bell'a, gdzie odbywają się studia nad ludzkim głosem w celach naukowych, dokonano ciekawego wynalazku. Zbudowano aparat, zmieniający zupełnie brzmienie przechodzącego przez niego głosu. Bas zamienia się w tenor, męski głos nabiera kobiecych tonów. Zmiana głosu nie wpływa zupełnie na dykcję i melodię. Praktyczni Amerykanie zamierzają wykorzystać nowy wynalazek w rozmowach telefonicznych. Abonenci aparatów będą mogli zmieniać dowolnie głos. — Ułatwi to ludziom zachowanie incognito w rozmowach przez telefon, o ile nie stanie na przeszkodzie udoskonalenie telewizji. —

Film o Dymitrowie

Teatr świetlny „Kameo” w Nowym Jorku wyświetla obecnie film „Bojownicy”, obrazujący Dymitrowa przed sądem w Lipsku. Film został nakręcony przez Gustawa von Wangenheima i cieszy się niezwykłym powodzeniem już od kilku tygodni. — W Nowym Jorku grana jest niemiecka wersja. Rosyjska ukazuje się na moskiewskich ekranach podczas listopadowych uroczystości.

Widzowie w maskach gazowych

Woroszyłow, naczelny wódz czerwonej armii, rozkazał, aby podczas manewrów morskich w Kronsztadzie wszyscy widzowie w kinach tego miasta, nosili gazowe maski. Właściciele teatrów świetlnych otrzymali nakaz nie wpuszczania pod żadnym pozorem widzów, nie posiadających masek. Po raz pierwszy widowńnia kina przedstawiała niezwykle widok mnóstwa miłośników ekranu, przyglądających się obrazom na płótnie przez szkła masek.

Film na olimpiadzie

Z Japonii donoszą, że program olimpiady, mającej się odbyć w roku 1940, obejmie również produkcje filmowe. Popierane przez rząd japoński towarzystwo filmowe „Dai Nippon Eiga Kyokai” ma zamiar zaprosić na olimpiadę wszystkich wybitnych artystów filmowych i urządzić konkurs najlepszych filmów wszystkich krajów. Międzynarodowe jury przyzna nagrody najlepszym produkcjom.

Majątki gwiazd

MARY PICKFORD

Za najbogatszą uchodzi w Holiwudzie Mary Pickford, której majątek cenią na 7 milionów dolarów. Zdobyła go nie tyle gra, ile przez szczęśliwe spekulacje. Stoi na czele „Związku artystów”. Były małżonek jej Douglas Fairbanks jest znacznie mniej zamożny.

CHAPLIN

Drugie miejsce pod względem majątkowym zajmuje Chaplin. Majątek jego wynosi 2.700.000 dolarów. Nawet podczas długich przerw w pracy, dochody Charlie ze starych filmów wynoszą 200.000 dolarów rocznie.

EDDIE KANTOR

Najbogatszym po Chaplinie „gwiazdorem” jest Eddie Kantor, zarabiający nie tylko grą w filmie, lecz również występami radiowymi. Dochody jego sięgają miliona dolarów rocznie. Za artykuły dziennikarskie otrzymuje wielkie sumy, płacąc mu bowiem po pół dolara za wyraz.

GRETA GARBO

Dochody jej sięgają rocznie pół miliona dolarów. Żyje bardzo skromnie, nie urządza przy-

Ostatni dorożkarze paryscy

Zakończyli w tych dniach swoją karierę, przewożąc demonstracyjnie przez miasto do Lasku Bulońskiego artystów teatralnych i filmowych.

UMOWA PRAWDZIWE ZDARZENIE W HOLLYWOOD

Pewien dramaturg, którego nazwiemy A. B., zawarł sześć miesięcy temu umowę z wytwórną filmową w Hollywood. Chodziło o śpieszną pracę i jednym z warunków umowy było natychmiastowe przybycie pisarza do Hollywood, gdzie miały dopiero być omówione szczegóły.

Pan A. B. przybył do Hollywood z kontraktem i grubą walizką w kieszeni. Zgłosił się do wytwórni, gdzie poinformowano go, że szef odbędzie z nim w najbliższych dniach naradę. Miały jednak dni, tygodnie. Pan A. B. przybywał codziennie do wyznaczonego mu gabinetu w studio, czytał różne rękopisy dzienniki, nudził się i czekał. — Każdej soboty znajdował na swym biurku czek na tygodniową gażę.

Upłynęły cztery miesiące. — W międzyczasie pan A. B. zakochał się w pewnej artystce. Pani ta wyjechała do Nowego Jorku, gdzie zamierzała spędzić urlop. Pan A. B., będąc przekonany, że wytwórnia nie odnowi z nim umowy, dręczony nudą bardziej, niż obawą o możliwą utratę następnych tygodniówek, nie namyślał się długo i pojechał z ukochaną do Nowego Jorku.

Minęło kilka tygodni i wraz z nim wygasła miłość. Pan A.

B. uświadomił sobie nagle, że postąpił niewłaściwie, porzucając obowiązki wobec wytwórni. Powrócił więc do Hollywood aby zgłosić formalne zrzeczenie się stanowiska w firmie.

Gdy wszedł do swego gabinetu, ujrzał na biurku wszystkie czekiki za ubiegłe tygodnie. Nie zdążył jeszcze ochłonąć z podziwu nad wspaniałomyślnością zarządcy, gdy po pokoju wpała sekretarka, wołając:

— Gdzie się pan chowa? Już od 10 minut szukamy pana po

całym domu. Proszę udać się natychmiast do szefa.

Naczelnik wytwórni nie dał mu przyjsć do słowa.

— Czy może mi pan skomponować na jutro dwa tangi i jeden foxtrott? — zapytał.

A. B. nie rozumiał. Otworzył szeroko oczy, uczynił jakiś niezdecydowany ruch ręką i znalazł się już za drzwiami, połączony energicznym gestem szefa. Nagle przypomniał sobie kolege, młodego kompozytora, przebywającego również w Hollywood. Udał się więc do niego i dowiedział się z radością, że ma kilka tang i foxtrottów.

Następnego dnia pan A. B. zameldował się u szefa. Dźwiżył plik nut i miał minę niezmiernie zajętego.

Szef przyjął go natychmiast. — Nad podziw szybko pan pracuje — rzekł naczelnik wytwórni.

Przywołano akompaniatora i zagrano przyniesione utwory w obecności szefa, któremu się niezmiernie spodobały. Podał „autorowi” rękę i rzekł:

— Doskonale! Przedłużę z panem umowę na następne 6 miesięcy.

Nie wiadomo dotąd, czy szef przekonał się, że A. B. nie jest kompozytorem, lecz pisarzem którego wytwórnia zaangażowała w innym zupełnie celu.

MARION CLAIRE

znakomita amerykańska śpiewaczka operowa, składa życzenia kierowcy Nuvolari, który wygrał wyścig 300-milowy i 400 tys. zł.

Przebrana kobieta i wiadro much

Scenariusz wymaga, aby właściciel stajni wyścigowej gniewał się na służbę, pozwalającą muchom mnożyć się w stajniach

w zbyt wielkiej ilości. Reżyser więc telefonuje do odnośnego zakładu:

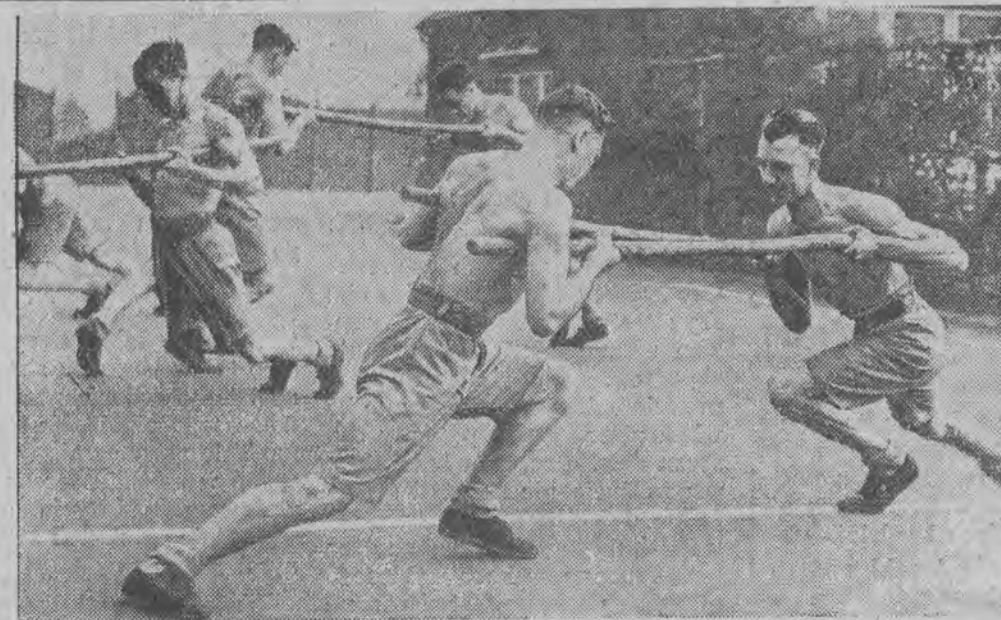
— Proszę przysłać dwa wiadra much!

Po kilku godzinach „towar” zostaje dostarczony. Specjalna „ferma” zaopatruje wytwórnię hollywoodzką w wszelkiego rodzaju owady i gady. Można tam otrzymać w każdej chwili muchy, szarańcze, pajaki, jaszczurki, małe krokodyle, skorpiońki, węże. Nie obywa się, naturalnie bez sztuczek.

Gdy zachodzi np. potrzeba zdjęcia kobry, zastępuje ją zwykły nieszkodliwy oswojony wąż ubrany w czapczek, przypominający skórę kobry. Taka „imiacja” kobry otrzymuje za wypy 50 dolarów dziennie.

Niejaki Frank Mac - Ginn, posiadający piękne ręce, zarabiał na życie, uczestnicząc w zdjęciach, gdzie na ekranie widaw jedynie piszącą dłoń. Patsy O-Krien ciągnie dochody z nóg. Nie jest wcale tancerką. Pokazuje jedynie na ekranie swoje piękne nogi, gdy zachodzi potrzeba takiego obrazu.

Nowy rodzaj sportu

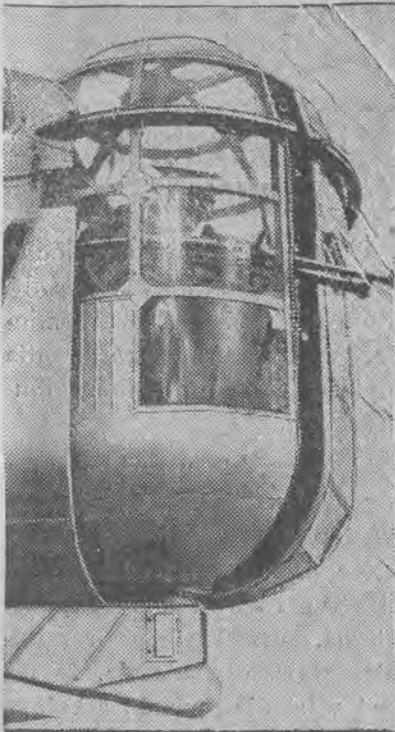

Ćwiczenia odbywają się przy pomocy dwóch dragów drewnianych, przy czym zastępują one doskonałe ćwiczenia na koźle, na drabinach i na linach.

Do czego pan jest zdolny?

Badania psychotechniczne przynoszą niezastąpiony pożytek

1. 101-sza eskadra bombowa angielskich sił powietrznych wyposażona jest w nowoczesne samoloty bombowe, typu „Overstrand”. Cechą charakterystyczną te samoloty jest wielki zasięg oraz oszklony obrotowy przód, co pozwala na obserwowanie skuteczności bombardowania oraz umożliwia obrotność karabinu maszynowego. — 2. W Kartuzach na Kaszubach rośnie jesion - staruszek, którego wiek obliczają na około 1.200 lat. Drzewo to ma 30 metrów wysokości a obwód pnia wynosi 7 metrów.

Psychotechnika stanowi nowy system diagnozy w celu przeprowadzenia racjonalnego doboru i ustalenia zawodowej orientacji pracownika. Obecnie rozwija się stopniowo w ergologię, badającą najracjonalniejsze warunki pracy nie tylko ze względu na wydajność, lecz również ze względu na fizyczne i moralne warunki pracy, interesy pracownika, jego doskonalenie i rozwój. Zagadnieniami psychotechniki interesują się jednocześnie lekarze, biologowie, fizycy i technicy.

Skutkiem rozwoju maszynizmu praca robotnika traci coraz bardziej charakter pracy mięśni, nabierając cech pracy umysłu.

Wzrasta zarazem ilość robót, w których główną rolę odgrywa psychika pracownika, zależna od stanu zdrowia, temperamentu, wzroku i słuchu, zdolności przystosowania się. Staranna selekcja pracowników jest niezbędna przy

pracy związanej z kolejnictwem i automobilizmem, gdzie łatwo o nieszczęśliwe wypadki.

Czy zdrowie osobnika nadaje się do danej pracy? Istnieje powiedzenie, że „zdrowi ludzie — to chorzy, nie świadomi swej choroby”.

Czy dany osobnik nie posiada braków organicznych, szkodzących wykonywaniu przez niego danej pracy? — „Laboratorium pracy” francuskich kolei państwowych zorganizowało szereg badań kandydatów na kolejarzy. Badanie obejmuje ciśnienie arterialne, częstotliwość pulsu, postać fal sercowych.

Oto np. odbywa się badanie kandydata na maszynistę wagonu motorowego. Film notuje szczegółowo krzywą uderzeń serca za pomocą elektroradiografu. Nagle

rozlega się ostry dźwięk klaksonu.

Jak zareaguje badany na ten szok? Spodziewał się go z pewnością i nie zdradził doznane go wstrząsu. Ale

„elektrokardiogram” zamotował wysiłek, jaki uczynił, aby nie drgnąć.

Przyrząd rejestruje również czas, jaki był mu potrzebny na odzyskanie normalnego rytmu serca. Z dwóch kandydatów poddanych badaniu w jednych i tych samych warunkach, mniej nadaje się ten, którego serce mocniej reagowało.

Nie mniej ważne jest zbadanie „spirometrem” objętości klatki piersiowej.

W normalnych warunkach ciśnienie wewnętrzne jest ujemne, przygotowuje bowiem wydech; po tym wysiłku następuje zjawisko dodatniego ciśnienia; o ile jest zbyt wielkie, może spowodować krwotok.

Istnieje cały szereg badań technicznej orientacji. Są w tym celu „testy”, umożliwiające ocenę globalnego wyniku pracy i uczynionych w niej błędów. — Inne „testy” pozwalają ustalić obecność uzdolnienia do danego zawodu. — Np. badany staje przed tablicą z sygnałami świetnymi i musi wykonać związane z nimi manipulacje.

Od roku 1927 funkcjonuje w Warszawie psychotechniczne laboratorium polskich kolei państwowych.

Program badań obejmuje następujące punkty: badanie siły mięśni i szybkości objawów zmęczenia, pomiary spirometryczne, badania reakcji

zdolności orientowania się w szybkości, odległości i lokalizacji dźwięków, badanie czasu trwania reakcji wzrokowych i słuchowych, umiejętności dokładnego hamowania, badanie orientacji technicznej, naukę ruchów zawodowych maszynisty. Do badań służy szereg specjalnych przyrządów.

Statystyka dowodzi, że w większości nieszczęśliwych wypadków winę ponosi służba ruchu.

Z tego powodu w laboratorium warszawskim zwraca się szczególną uwagę na badanie kandydatów do tej służby i na takich pracowników, jak pomocnicy naczelnika stacji, zwrotnicy, maszyniści. Przy pomocy różnych aparatów bada się u maszynistów siłę wzroku, zdolność rozróżniania barw, do strzeżenia w ciemności przedmiotów słabo oświetlonych, przyzwyczajania do zmroku oraz, oślepionych światłem.

Specjalna procedura bada zdolność kandydata do szybkiego decydowania się.

W aparacie, na prawo i na lewo od nieruchomego pasa, poruszają się dwa ruchome. — Na wszystkich trzech znajduje się szereg czarnych punktów, oddzielonych od siebie nieregularnymi przerwami. Badany, stojąc przed przyrządem, widzi ruch pasów z prawej i lewej strony. W prawej ręce trzyma rękogłosec hamulca, wstrzymującego ruch pasów. Zadanie polega na wstrzymaniu ruchu w chwili, gdy trzy punkty znajdują się na jednej linii.

Elektryczny licznik rejestruje liczbę prawidłowych i mylnych zahamowań.

Badanie uwagi odbywa się przy pomocy przyrządu inżyniera Piórkowskiego. W górnej części ustawionej na stole skrzynki znajduje się 10 małych kielichów otworów, a pod każdym z nich czarny punkt. W każdym z otworów porusza się w różnych odstępach z góry na dół biały pasek. Badany, stojący przed przyrządem, powinien nacisnąć guzik pod otworem, w którym widzi poruszającą się białą linię, przed tym, nim zniknie z górnej części otworu.

Elektryczny licznik notuje każde naciśnięcie guzika. Linie zjawiają się w otworach z

Ptaki nie umieją już śpiewać

Znany rzeczoznawca - ornitolog z Prus Wschodnich, E. Christoleit, zaobserwował, że piękno śpiewu ptaków w ostatnich dziesiątkach lat znacznie osłabło. Szczególnie u niektórych gatunków ze słowikami na czele zaobserwował on, że poszczególne „strofki” śpiewu są krótsze, monotonejsze i w brzmieniu bardziej „suche”. Szczególnie u jednego z gatunków zaobserwował, że panuje on dzisiaj już tylko nad ułamkami swej dawnej melodii, która brzmiała, jak krótki marsz, lub jak fanfara.

Christoleit czyni za to zjawisko odpowiedzialnym rosnące uprzemysłowienie, które niepoкої ptaki.

Natomiast inni badacze ptaków twierdzą, że z wyjątkiem niektórych zdegenerowanych gatunków ptaków miejskich chwilowo nie zachodzi obawa, aby ptaki odczyły się od śpie-

wą taką szybkością, że badany musi manipulować jednocześnie obydwoma rękami. Szybkość ruchu linii może wzrastać do 110 pojawień się na minutę.

Licznik, rejestrujący liczbę prawidłowych naciśnień, daje możliwość określenia zdolności podziału uwagi.

W jakim stopniu potwierdza praktyka wyniki psychotechnicznych badań?

W Polsce potwierdzenie takie wynosi 80 procent wyników laboratoryjnych.

W Paryżu pomiędzy latami 1923 — 1932 liczba autobusów i tramwajów wzrosła o 34 proc. Poza to wzrosła liczba wypadków, zwiększając w ten sposób możliwość nieszczęśliwych wypadków. Statystyka wykazała jednak, że

liczba katastrof, spowodowanych przez kierowców, spadła o 33 procent.

W roku 1932 liczba kilometrów, które zrobiło auto przed wypadkiem, zwiększyła się trzy i pół razy w porównaniu z rokiem 1923.

W roku 1923 liczba pasażerów, przewiezionych w czasie między dwoma wypadkami, wynosiła 105.000, w roku zaś 1933 wzrosła do 464.000.

Na tak znaczny spadek liczby nieszczęśliwych wypadków wpłynęły psychotechniczne badania uzdolnień pracowników. Dawniej eliminowano 20 proc. badanych kandydatów, obecnie

3 procent.

Psychotechnika ustaliła następujący ciekawy fakt. U przeciętnego robotnika niedoświadczenie wzrasta z czasem, podczas gdy sprawność zdolnego pracownika podnosi się.

Pierwsze dodatnie wyniki psychotechniki zauważono w przemyśle transportowym, w którym indywidualność pracowników występuje wyraźniej wobec niewielkiej ich liczby, a znaczenie jej jest tu bez porównania większe, niż w innych gałęziach produkcji, wiąże się z nią bowiem indywidualna odpowiedzialność.

Kwalifikacje i odpowiedzialność podnoszą rolę jednostki w produkcji.

Pracownik przestaje być drobną jedynką w złożonym mechanizmie, autorem bez indywidualnej inicjatywy.

Przyszłość pokaże, o ile zadania i wyniki psychotechniki są realne, pokaże, w jakim stopniu

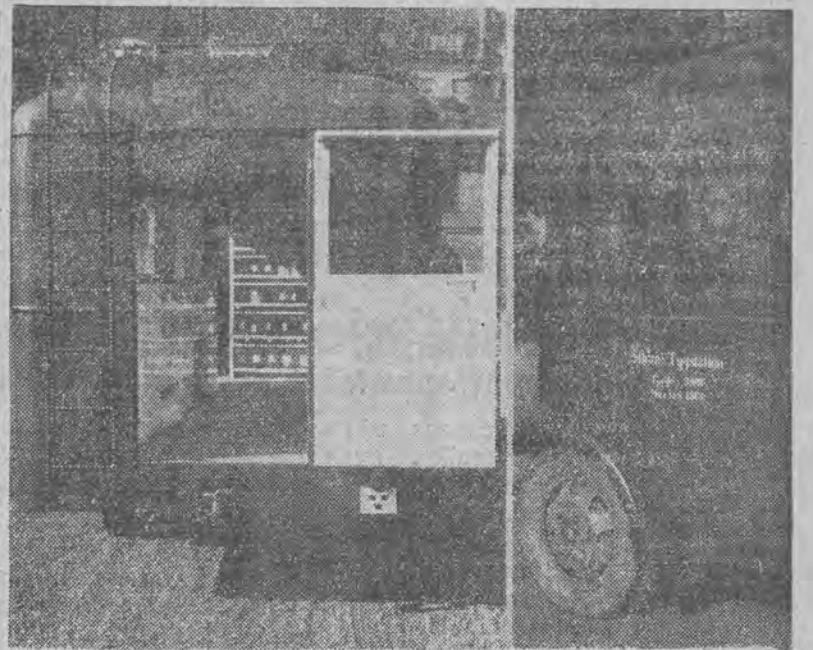
psychotechniczny dobór ustalił fakt istotnej hierarchii w dziedzinie nierówności zawodowych uzdolnień

nawet przy idealnym podziale pracy, pokaże, o ile miał słusność stary utopista Charles Fourier, utrzymujący, że każdy człowiek posiada z swym powołaniem zdolności, stanowiące kompensatę niedoskonałości w innych gałęziach pracy.

J. D-ski.

Współczesna alchemia

Znowu podobno został odkryty kamień filozoficzny. W czasopiśmie, wydawanym przez „American Chemical Society” piszą o próbach, które przeprowadzić można jedynie z pomocą pewnego „mistrzowskiego preparatu chemicznego”. Skład tego preparatu nie zostaje zdradzony, ale natomiast pismo podaje, co z jego pomocą osiągnąć można. Jeśli się stapia glinę, sodę i aluwin wraz z kilkoma innymi materiałami i dodaje po tym ów preparat, to otrzymuje się metaliczne aluminium. Już to samo byłoby bardzo ważnym wyczynem, bowiem oszczędziło by kłopotliwą elektrolizę, która musiała być dotychczas stosowana dla wydobycia glinu. Ale miś rzewski preparat idzie o krok naprzód. Otrzymuje się mianowicie więcej aluminium, niż go zawierały wzięte do doświadczenia produkty, a poza tym aluminium to zawiera jeszcze miedź, której w produktach początkowych wogóle nie było. — A więc mamy do czynienia z bardzo poważnym sukcesem nowocześniejszej alchemii. Charakterystyczne jest, że otrzymuje się sztucznie nie złoto, a stosunkowo tanie metale, jak glin i miedź. Może już nie ma głupich którzy interesowałiby się sztuczną

1. W armii szwedzkiej wprowadzono obecnie laboratoria przeciwważowe. Laboratoria te bogato wyposażone we wszelkie środki lecznicze i zapobiegające zatruciu gazami, umieszczone są w specjalnie przystosowanych samochodach, umożliwiających dotarcie niemal na miejsce wypadku. — 2. Możliwość wystąpienia torpedy na manewrach floty angielskiej.

Gdzie zaopatrzyć się w opał na zimę?

WĘGIEL - KOKS HUTNICZY
do centralnych ogrzewań
PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI! — KOKSOWNI „KNURÓW” — dostarcza

POLSKIE TOWARZYSTWO DLA HANDLU WĘGLEM
„WĘGLOBLOK” S. A.
ŁÓDŹ, PRZEJAZD 20, TELEFON 179-13
SKŁADY: ZAGAJNIKOWA 43, TEL. 185-30, CHOJNY — ŚLĄSKA 16.

KOKS GAZOWY

pierwszorządnej jakości z nowo wybudowanej piecowni pionowo-komorowej, odpowiedni dla przemysłu, do centralnych ogrzewań i do piecyków stale palących się

sprzedaje najtaniej

GAZOWNIA MIEJSKA W ŁÓDZI

TARGOWA 18, TEL. 255 30.

H. M. Lieberman S-cy Łódź, Węglowa 7 Sprzedaż WĘGLA
Telefony: 221-91, 215-12
Bocznica własna przy Stacji Łódź-Fabryczna
„JULIUSZ - KAZIMIERZ”, MODRZEJÓW, MYSŁOWICE. = Węgiel opałowy, przemysłowy i koks.

Firma **ARTUR FULDE i Syn** GDAŃSKA 87
— TELEFON 193-28 —

DOSTARCZA

KOKS i WĘGIEL OPAŁOWY

Z PIERWSZORZĘDNYCH KOPALN DĄBROWIECKICH i GÓRNOŚLĄSKICH.

Spółka Węglowa „IGNIS”

Henryk Prywes i Synowie
w Łodzi, Al. Kościuszki 24

SKŁAD z BOCZNICĄ

w Karolewie, ul. 1 Kolejowa 5.

Sprzedaz hurtowa i detaliczna węgla opałowego i przemysłowego z głębokich kopalń górnośląskich i dąbrowieckich oraz koksu górnośląskiego dla centralnego ogrzewania i celów przemysłowych.

Telefony: biuro — 129-28
skład — 164-78

ZAMBUR wyciąg roślinny usuwa przy-
czyny i skutki złego trawienia o-
raz reguluje żołądek.
ANTHEMOR wyciąg ziołowy, środek
przeciw Hemoroidom.
PROSEK - GLOB od bólu głowy.
KREM - BOBO dla dzieci.
Poleca Laboratorium przy Aptece
Dr. Far. St. Trawkowskiej w Łodzi,
ul. Brzezińska 56.

MENTOPINOL - GLOB, środek prze-
ciw gruźlicy, astmie i cierpieniom
dróg oddechowych.
„UNIWEKRSAL” leczy reumatyzm i
wszelkie nerwo-bóle.
„HERBOLIN” - środek przeciw lisza-
jom, egzemie i łuszczyce.
BOBO - GLOB, przysypka dla dzieci.
Poleca Laboratorium przy Aptece
Dr. Far. St. Trawkowskiej w Łodzi,
ul. Brzezińska 56.

Hygiena to zdrowie!

Zjednoczeni

Czyszciciele szyb i froterzy

Piotrkowska 44, tel. 202-14
wykonują: cyklinowanie, druto-
wanie, froterowanie, czyszczenie
wystaw i okien, reperacje lino-
leum, sprzątanie biur i pokoi,
odkurzanie elektroluxem.
Ceny przystępne.

LODU

od najmniejszej ilości dostarcza
B. Rubinek, Południowa 39,
skład Nr. 43, tel. 148-05
Punktualna dostawa do mie-
szkań prywatnych.

INSTYTUT KOSMETYCZNY

„BELLA”

Piotrkowska 89, tel. 138-49
prawa oficyna I piętro
CZYNNY od 10-2 i 4-8 w
Porady bezpłatne.

Oszczędzisz bieliznę, czas

UŻYWAJĄC

Henko

DO
MOCZENIA
BIELIZNY

PUTRA polecają **B-cia PIETRUSZKA**
w wielkim wyborze
84 PIOTRKOWSKA 84
TEL. 142-38

KURSY

KROJU, SZYCIA i MODELOWANIA
zatw. przez M. W. R. i O. P.

MIRY GRYNBLATT

istniejące od 1902 r.

ŁÓDŹ, ZAWADZKA 36, m. 3. tel. 231-03

CAŁKOWITY KURS nauczania TYLKO 75.— ZŁ.
Koficzącym świadectwa. Kancelaria czynna od 9-1 i od 5-7 p. p.

Sprawa Dreyfusa

Dziś i dni następnych!
Poraz pierwszy w Łodzi!

Potężny film ilustrujący
tragedję oficera p. t.

W roli głównej: Uciekinier z Niemiec, znakomity tragik **FRITZ KORTNER**

Nadprogram: Autentyczne zdjęcie z pogrzebu Dreyfusa

Shirley Temple

„Mały Buntownik”

Passe partout i bilety wolnego wejścia nieważne.

Dziś i dni następnych.

Ulubienica całego
świata

w najnowszym i najczarowniejszym
filmie humoru, śpiewu i tańca p. t.
w pozostałej roli **JACK HOLT.**

Dziś i dni następnych!

Arcywesoła komedia muzyczna!

W rolach głównych: **Greta Theimer i Ernest Verebes**

Następny program: „Nie zapomnij o mnie” z **Benjaminio Gigli**

Pocz. w dni powsz. o godz. 4-ej, w niedziele i święta o godz. 12.

Na pierwszy seans wszystkie miejsca po 54 gr.

KINO TEATR
MIRAZ
11 LISTOPADA 16

Dziś
pocz. o 12

KINO TEATR
METRO
PRZEJAZD 2

Pocz. o 12

Dźwiękowy kino-teatr
RAKIETA

Stenkiewicza 40, tel. 141-22

KINO TEATR
ADRIA
GŁÓWNA 1

Pocz. o 12

POLECAMY PONIŻSZE FIRMY:

AUTOMOBILOWE
części zamienne. **OPONY MICHELIN**
WSZYSTKO do pańskiego auta!
najtaniej dostarcza hurtownia
JERZYM GERSON ŁÓDŹ, NARUTOWICZA 16
— TELEFON 128-30. —
Wejście z ul. Marss. Piłsudskiego.

B-cia MILGROM
Piotrkowska 36.
NAJNOWSZE MATERJAŁY BIELSKIE NA UBRA-
NIA I PALTA DAMSKIE I MĘSKIE.

BOBO
Nowoczesny Salon Dziecka
Łódź, ul. Piotrkowska 82, tel. 233-13
POLECA
Wszelkie Art. Dziecięce i Zabawki.

Cała Polska pije
WINA FIRMY „HALWIN”!
Wina i młody krajowe i zagraniczne własnego importu
Liktery, koniaki, wódki
„HALWIN” w. H. Liberman, Łódź, tel. 319-40.
Północna 10 Hurt i Detal
Wszelkie zlecenia przyjmujemy również telefonicznie.

CZAPNIK HERMAN
ŁÓDŹ, UL. PIOTRKOWSKA 111, TELEFON Nr. 163-77
NAJWYKWINTNIEJSZY
ZAKŁAD KRAWIECKI!
Wspaniały wybór materiałów angielskich i krajowych!

CZEKOLADĘ
ODŻYWCZĄ DLA DZIECI zł. 6.— kg.
oraz CIĄGUTKI ŚMIETANKOWE zł. 3.— kg.
poleca SKŁAD CZEKOLADY I CUKRÓW
„DOROTEA”, Śródmiejska 6.

Działoszyński,
PIOTRKOWSKA 56. TELEF. 223-46.
Nadeszły nowości
TAPET, DYWANÓW, LINOLEUM, CERAT
I CHODNIKÓW KOKOSOWYCH NA ROK 1937.

ELEKTRODOM
PIOTRKOWSKA 115, tel. 134-42
poleca: Radjoodbiorniki firm: Philips,
Elektrit, Telefunken i innych oraz elektry-
czne: czajniki, kuchenki, piecyki, żelazka wen-
tylatory, żyrandole, żarówki i t. p.

EKSPORT.
ZBIOROWE ŁADUNKI
DO WSZYSTKICH OŚRODKÓW HANDLOWYCH ŚWIATA.
PRZEDBORSKI, KOLNER I S-ka
SIENKIEWICZA 6. TEL.: 247-75, 129-25

FUTRA — WSZELKIEGO RODZAJU —
W BOGATYM WYBORZE
NA NADCHODZĄCY SEZON
— poleca długoletnia i słana firma —
I. TIGER Łódź, Piotrkowska 29
— TELEFON 213-22 —
FIRMA EGZ. OD R. 1903.

HERMANS Alfred
ŁÓDŹ, KILIŃSKIEGO 136/8.
TELEFONY: 184-21 i 211-01.
Wytwórnia resorów. Warsztaty samocho-
dowe. Dział elektryczny. Spawanie elektrycz-
nością. — Wulkanizacja. — Garaże. — Bensyna. — Smary.

KAPELUSZE męskie
M. KAPELUSZNIK
Łódź, ul. 11-go Listopada 8. — Telefon 120-95

„VICTUAL”
Skład win i delikatesów
Piotrkowska 64
poleca: wszelkiego rodzaju
delikatesy, konserwy, ryby wę-
dzone, sery, sałatki i smaczne
przekąski
Wina i konjaki lecznicze
Artykuły spożywcze dla
djabetyków.

ELEKTRYCZNA PALARNIA KAWY
„MONADA”
tel. 236-53 ŁÓDŹ, tel. 236-53
CENTRALA: PIOTRKOWSKA 44
FILJE: PIOTRKOWSKA 309
PRZEJAZD 2
POLECA: KAWY, HERBATY,
KAKAO W NAJLEPSZYCH
GATUNKACH.
Kawa stale świeżo palona.

FIRANKI
STORY, KAPY I OBRUSY
POLECA
M. GOLDBART
Łódź, Piotrkowska 62
Tel. 135-35.

Z. ZAGAŃCZYK
ŁÓDŹ,
SALON OBRAZÓW
Piotrkowska 165, Telefon 249-91.
FABRYKA
LISTEW DO RAM I FIRANEK
Piotrkowska 158, Telefon 231-91.

Panie, które dbają o modną „linję”
noszą pasy i biustonosze
z PRACOWNI GORSETÓW
ANNA PILGER
ZAWADZKA 21, TELEFON 137-27
Filia „ROYAL”
PIOTRKOWSKA 145, TEL. 175-39
Posiadam ostatnie nowości
FRANCUSKIE I WIEDENSKIE

M. GURT
PIOTRKOWSKA 107
TEL. 141-73

**WYTWORNY SALON
MODELOWY**

„TRETORN”

KALOSZE

H. BOY i S-ka
Łódź, PIOTRKOWSKA 154

M. PRAJS
SKŁAD MASŁA I JAJ
PIOTRKOWSKA 71. Tel. 159-85

poleca codziennie
ŚWIEŻE MASŁO „LUBRANIECKIE”,
„OPATOWSKIE” i „POMORSKIE”.

WKRÓTCE OTWARCIE
sklepu przy ul. PIOTRKOWSKIEJ 207

„SPLENDID”
ŁÓDŹ
ul. Piotrkowska 119
POLECA
wykwintną galanterję dla
wytwornej pani
dla eleganckiego pana

KUPERMAN ŁÓDŹ
PIOTRKOWSKA 8
posiada stale na składzie
NAJMOODNIEJSZE TRANINY WEŁNIANE I JEDWABNE
= PO CENACH TAŃSZYCH NIŻ GDZIEKOLWIEK =
Obejście nie obowiązuje do kupna.

Konfekcja damska i męska
FUTRA, KOZUSZKI ZAKOPIAŃSKIE, GALANTERJA
ART. SPORTOWE PO CENACH PRZYSTĘPNYCH
Franciszek HESSE
Łódź, Piotrkowska 144, tel. 146-20

Łaźnie rzymskie,
kąpiele lecznicze, pływalnie, wanny i parówkę poleca
ZAKŁ. R. BEUTLER Kilińskiego 130
KAP. Telefon 154-81
Masaż, pedicure, fryzjerka na miejscu. — W czwartki łaźnie
wyłącznie dla pań — w piątki i soboty dla panów. — Zakład
czynny codziennie od 8 r. — 8 w., w piątki i soboty do 9 w.

MEBLE St. Gabaty
Łódź, ŻWIRKI 1 (daw. Karola)
Oddział sprzedaży: ZAWADZKA 1. Tel. 133-66
Posiada kompletne urządzenia:
Pokoi sypialnych, stołowych, gabinetów, przedpokoi
oraz meble pojedyncze, duży wybór foteli klubowych,
tapczanów, otoman, kozetek i t. p.

Naczynia kuchenne
Aluminiem „Frigidal” WYŻYMACZKI — PLATERY
S. Gefon, — tel. 187-91 —
Nowomiejska 3
Wszystkie przedmioty gospodarstwa domowego.
HURT WYROBY STAŁOWE DETAL

OBUWIE damskie, męskie, uczniowskie
i dziecięce
W NAJWYŻSZYCH GATUNKACH
PO CENACH PRZYSTĘPNYCH
poleca firma
J. WINDMAN I SYN Łódź, Piotrkowska 35
— TELEFON 112-25 — 35

POCZYŃSKI
Piotrkowska 88. — Telefon 149-95
SKŁAD TAPET I ZAKŁAD MALARSKI
Poleca najnowsze wzory tapet
PO CENACH FABRYCZNYCH
— Na składzie linoleum i chodniki kokosowe! —

PARASOLE, torebki
— NAJNOWSZE MODELE —
NABYĆ MOŻESZ NAJTANIEJ
— TYLKO W WARSZAWSKIEJ FIRMIE —
H. KAMUSIEWICZ, UL. PIOTRKOWSKA 52

Pertumeria „Violet”
PIOTRKOWSKA 95. TEL. 158-59
WYŁĄCZNA SPRZEDAŻ
preparatów kosmetycznych
Elizabeth Arden
New-York — Londyn

WYKWINTNY
Salon Fryzjerski dla Pań i Panów
Pierwszorzędne siły fachowe. — Najnowsze aparaty.
W Salonie dla Panów jedyny w Łodzi aparat kosme-
tyczno-tlenowy.
R. SHIELKE = ŁÓDŹ, = 72 (Grand-Hotel)
PIOTRKOWSKA 72 telefon 215-23.

YORK * — DOM TOWAROWY —
ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA 98
Przed uskutenieniem zakupów
sprawdź nasze ceny i gatunek!
W MIESIĄCU OTWARCIA STOSUJEMY NAJNIŻSZE CENY!

ZAKŁAD OGRODNICZY
I. G. van de WEG
PIOTRKOWSKA 86. — Tel. 208-65
= poleca artystycznie wykonane roboty bukociarskie =
Przyjmuje zamówienia do wszystkich miast kuli
ziemskiej przez „FLEUROP”.